ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ӨТӘШКӘ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

2021 елның 22 июле № 40

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Өтәшкә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турындагы»гы 06.10.2003 елгы № 131-ФЗ Федераль законы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»гы 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Өтәшкә авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Өтәшкә авыл җирлеге Советы **карар итте**:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының Өтәшкә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (кушымта).
2. «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Өтәшкә авыл җирлеге» территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»гы Зеленодольск муниципаль районы Өтәшкә авыл җирлеге советының 2019 елның 15 февралендәге 153 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында урнаштырырга (http://pravo.tatarstan.ru) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайтында (http://zelenodolsk.tatarstan.ru «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә һәм Зеленодольск муниципаль районы Өтәшкә авыл җирлегенең мәгълүмати стендларында: Өтәшкә авылы, Нагорная урамы, 99а йорт (җирлек администрациясе бинасы), Өтәшкә авылы, Үзәк урамы, 40а (мәдәният йорты бинасы).
4. Карарның үтәлешен контрольдә тотуны Өтәшкә авыл җирлеге башлыгына йөкләргә.

Өтәшкә авыл
җирлеге башлыгы, Совет рәисе: А.А. Клопов

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН ЗЕЛЕНОДОЛЬСКИЙ МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СОВЕТ УТЯШКИНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ӨТӘШКӘ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ ИНН 1620001214 ОГРН 1021606753486

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Өтәшкә авыл җирлеге Советының карарына кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ӨТӘШКӘ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕН ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Өтәшкә авыл җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - - Кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 10.01.2002 ел, № 7-ФЗ Федераль закон, «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 30.03.1999 ел, № 52-ФЗ Федераль закон, «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 24.11.1995 ел, № 181-ФЗ Федераль закон, административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы, Россия Федерациясендә инвалидларны, Турында Татарстан Республикасы кодексының административ хокук бозулар һәм башка норматив хокукый актларын, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы һәм муниципаль норматив хокукый актларга.

2. Әлеге кагыйдәләр оештыру-хокукый формасына карамастан, барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан үтәлергә тиеш.

3. Әлеге кагыйдәләр җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:

- алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасады һәм коймаларының тышкы кыяфәтенә карата;
- төзекләндерү буенча эшләр исемлегенә һәм аларны вакыт-вакыт башкаруга бәйле рәвештә;
- биналарның (биналарның) һәм корылмаларның милекчеләренең төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләү турында;
- җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру буенча (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту).

4. Территорияләрне төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Әлеге кагыйдәләр җирлек территориясендә коммуналь һәм сәнәгать калдыкларын җыю, чыгару, ташу, утильләштерү һәм эшкәртү буенча мөнәсәбәтләрне җайга салмый.

II. Төп төшенчәләр

Әлеге кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

1) җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт инфраструктурасы объекты, транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм үз эченә автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә җир кишәрлекләрен һәм аларда урнашкан конструктив элементлар (юл полотносы, юл өслеге һәм мондый элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмалары, саклагыч юл корылмалары, ясалма юл корылмалары, җитештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

2) арборицидлар-агач-куак үсемлекләренә каршы кулланыла торган химик матдәләр;

3) хуҗасыз транспорт чарасы - милекчесе яисә хуҗасы билгеле булмаган

йә, әгәр законнарда башкача каралмаган булса, милекче баш тарткан хуҗасыз транспорт чарасы;

4) территорияне төзекләндерү - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру, гражданнарның яшәү шартларын яхшырту, муниципаль берәмлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын яхшырту, мондый территорияләрдәге торак пунктлар территорияләрен, шул исәптән гомуми кулланылыштагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны, якын-тирә территорияләрне карап тоту буенча муниципаль берәмлек территорияләренең санитар һәм эстетик торышын тәэмин итү һәм яхшырту буенча эшчәнлек;

5) Наратлык балтыравыгы - зур үләнле үсемлек, балтырган гаилә төре зонтик. Үсемлек озак төзәлмәслек тиреләр китереп чыгарырга сәләтле;

6) ташландык транспорт чарасы - милекче тарафыннан алты ай һәм аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы (ишекләр, кузов остеклениесе элементлары, кузовның башка элементлары, ябык ишекләр булмау, ишекләрне каплау мөмкинлеге булмау һ. б.), шулай ук билгеләнеше буенча файдалану мөмкинлеге булмау (тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр, башка конструктив детальләр булмау һ. б.), һәм шул ук вакытта гомуми кулланылыштагы транспорт чараларын саклау өчен билгеләнмәгән, йөрүгә, җәяүлеләр үтүгә, җәяүлеләрне җыештыруга, махсус транспорт һәм чүп җыю машиналарының чүп контейнерларына һәм (яки) әлеге кагыйдәләрне бозып урнаштырылган урыннарына баруы;

7) зур габаритлы калдыкларны җыю өчен билгеләнгән бункер - чүп-чар җыентыгы;

8) вертикаль яшелләндерү-биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләрен, шул исәптән балконнар, лоджияләр, галереяләр, терәк диварлар һ. б. куллану, аларда стационар һәм мобиль яшел үсентеләр урнаштыру өчен;

9) квартал эчендәге (җирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына кадәр транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

10) төзекләндерү эшләрен торгызу-юлның бөтен киңлегенә ясалма өслекне, тротуарны сыйфатлы итеп торгызуны, бордюрлы ташны кире кайтаруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәре чәчү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту белән газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын үз эченә алган эшләр комплексы;

11) махсус сайланган үләннәр орлыкларын чәчү белән булдырыла торган газон-үлән катламы, ул утырту, парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенең мөстәкыйль элементы булып тора;

12) үсемлекләрне юк итү өчен кулланыла торган гербицидлар-химик матдәләр;

13) кунак стоянкасы - торак зоналарга килүчеләрнең җиңел автомобильләрен кую өчен билгеләнгән ачык мәйданчык;

14) балалар мәйданчыгы - җир участогы, аның өслегендә балалар уеннары өчен билгеләнгән объектлар (таулар, карусельләр, таганнар, комлыклар һәм (яки) башка шундый объектлар урнашкан);

15) ишегалды территориясе-йорт янындагы, анда яшәүче затларның яки җәмәгать биналарының гомуми файдаланылышында булган һәм аларның эшләвен тәэмин итә торган территория;

16) ишегалды корылмалары - җир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрчен сарайлары, сарайлар һ. б.);

17) йорт-ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан җир кишәрлеге;

18) йорт тамгалары - аншлаг (урам, мәйдан, проспект), номер билгесе (йорт һәм корпус номерлары күрсәткече), объектның инвалидлар өчен үтемле булуының халыкара символы (йорт һәм корпус номерлары күрсәткече), флагодельләр, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәре коелары күрсәткечләре, канализация күрсәткече, җир асты газүткәргечләре корылмаларының;

19) халыкның тормыш эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган һәм ташландык суларны кабул итү һәм туплау өчен билгеләнгән, үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасына тоташтырылмаган (технологик тоташтырылмаган) корылмаларга һәм җайланмаларга ташлана торган сыек көнкүреш калдыклары - хуҗалык-көнкүреш сулары;

20) бина-капиталь төзелеш объекты, ул бердәм күләмле төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итә, ул гамәлдә булырга, үзгәртеп корылырга һәм автоном файдаланылырга мөмкин;

21) яшел үсентеләр-билгеле бер территориядә агач-куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы;

22) җир кишәрлеге-чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән җир өслегенең бер өлеше;

23) җир эшләре - грунт юып алу, җәю, территориянең камилләштерелгән яки грунт өслеген бозып, йә камилләштерелгән юллар һәм тротуарларны урнаштыру (җәю) белән бәйле эшләр;

24) эшләрне алып бару зонасы - төзелеш, инженерлык коммуникацияләрен салу, капиталь һәм башка ремонт эшләре рөхсәт ителгән киртәләнгән территория. Теләсә нинди эш төрләрен (аварияләрдән тыш) үткәрү, җиһазлар, материаллар, калдыклар, техник инвентарь туплау, тиешле киртәләрдән читтә тыела;

25) инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, җылылык, трубаүткәргечләр, электр линияләре, элемтә һәм башка инженерлык корылмалары, Өтәшкә авыл җирлеге территориясендә гамәлдәге яисә салына торган яисә салына торган башка инженерлык корылмалары;

26) каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, җыю өчен билгеләнгән контейнер - чүп-чар җыюлык;

27) контейнер мәйданчыгы - каты коммуналь калдыклар җыелу урыны (мәйданчыгы), әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендә Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә төзекләндерелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән;

28) юк ителгән яки зыян күргән яшел үсентеләр урынына компенсацион яшелләндерү - яңадан торгызу;

29) түбәләрне яшелләндерү - биналар һәм корылмаларның түбәләрен, аларда архитектура-ландшафт объектлары (газон, чәчәклекләр, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) булдыру өчен куллану.);

30) яңгыр канализациясе (яңгыр сулары канализациясе) - өске (яңгыр сулары, талкын), су сиптерү һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән инженерлык корылмалары (желоблар, яңгыр кабул итү җайланмалары, лотоклар һәм торбалар) - технологик яктан бәйләнешле инженерлык корылмалары комплексы;

31) кече архитектура формалары (алга таба - КАФ) – монументаль - декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары (беседкалар, аркалар, Бакча-парк скульптурасы, вазоналар, чәчәк түтәлләре, шпалерлар), су җайланмалары (фонтаннар, бюветлар, декоратив сулыклар), муниципаль җиһазлар (ял итү өчен эскәмияләр, рекреацияләр һәм ишегаллары территорияләрендә урнаштырылган; эскәмияләр, өстәл уеннары өчен өстәлләр, сезонлы кафеларда; бакча һәм урам җиһазлары), коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар (көнкүреш чүп-чарын җыю өчен контейнерлар, чүп савытлары, почта тартмалары, инженерлык җиһазлары элементлары), күзәтү люклары һ.б.;

32) тышкы яктырту-тәүлекнең караңгы вакытында юлларны, урамнарны, мәйданнарны, паркларны, скверларны, ишегалларын һәм җәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

33) рөхсәтсез чүплек - каты коммуналь, зур габаритлы, төзелеш калдыклары, юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында калдыклар урнаштыру объектларының дәүләт реестрына кертелмәгән объектларда барлыкка килгән башка чүп-чар ташлау (рөхсәтсез) яисә ташлау

(урнаштыру);
34) стационар булмаган сәүдә объекты - инженерлык-техник тәэминаты челтәрләренә тоташтырылуга (технологик тоташтырылуга), шул исәптән күчмә корылмага бәйсез рәвештә, җир кишәрлеге белән нык бәйләнгән вакытлыча корылмадан яисә вакытлы корылмадан торган сәүдә объекты;
35) тышкы яктырту объектлары (яктырту җиһазлары) - урам, сквер, паркларда, махсус билгеләнгән урамнарга, диварларга, корылмаларга, металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләрдә, биналар, корылмалар һәм җәмәгать кулланышындагы башка урыннарда урнашырга мөмкин булган яктырту приборлары (яктырткычлар, прожекторлар);
36) төзекләндерү объектлары - җир кишәрлекләре өслегенең ясалма өслеге (асфальтобетон, бетон өслеге һ. б.), җир кишәрлекләре өслегенең башка өлешләре, биналар һәм корылмалар, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, юллар, велосипед юллары, ишегалды киңлекләре, балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыклары, хуҗалык мәйданчыклары; җирле әһәмияттәге автомобиль юллары;; аеруча саклаулы табигать объектлары һәм тарихи-мәдәни әһәмияттәге җирләр территорияләрен, шулай ук зиратларны, яшел утыртмаларны (агачлар, куаклар, газон һ. б.); тышкы яктырту һәм архитектура-сәнгать яктылыгы җайланмаларын; коймалар, коймалар, капка; балалар, спорт һәм спорт-уен мәйданчыклары җиһазлары объектлары; бәйрәм ландшафты һәм башка бизәү предметлары.; территорияне санитар тоту өчен билгеләнгән урыннар, җиһазлар һәм корылмалар, шул исәптән чүп-чар, җитештерү һәм куллану калдыклары җыю һәм чыгару өчен җайланмалар һәм корылмалар; җитештерү зоналары һәм аерым җитештерү объектлары территорияләрен, инженерлык инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны төзекләндерү объектлары буларак карала торган, шулай ук тиешле санитар-саклау зоналары; аерым торак биналарның, җитештерү һәм инженерлык корылмаларының фасад өлешенең тышкы кыяфәте; хокук субъектларының гамәлләре законнар һәм төзекләндерү нормалары белән җайга салына торган башка объектлар; биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү, яшелләндерү, инженерлык коммуникацияләрен салу, үзгәртеп кору һәм ремонтлау, стационар булмаган объектларны, ясалма төзекләндерү объектларын урнаштыру, юллар төзү һәм ремонтлау буенча чаралар алып баруга мәҗбүри таләпләр - билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документлары, махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләр булу һәм муниципаль берәмлек территориясенең куркынычсызлыгын тәэмин итү, санитар нормаларны үтәү һәм эстетик халәтен саклау буенча чаралар комплексын үтәү дәүләт һәм муниципаль стандартларга туры китереп, махсус оешмалар белән килешүләр булу;
37) яшелләндерү-территорияне төзекләндерү һәм Ландшафтлы оештыру элементы, ул үсемлек компонентларын актив кулланып, авыл тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә, шулай ук инженер әзерләүнең төрле төрләре (вертикаль планлаштыру, террраслау, кронирование һ. б.) буенча эшләр башкаруга, яшелләндерелгән территорияләрне турыдан-туры агач, шул исәптән зур агачлар, куаклар утырту юлы белән төзекләндерүгә, үләнле газоннар, чәчәк түтәлләре, альпинарийлар һәм рокарийлар булдыруга, махсус бакчалар төзүгә һ. б. бәйле комплекслы процесс;
38) гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр - ял итүнең төрле формалары (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар);
39) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - дәвалау, балалар уку-укыту һәм фәнни учреждениеләр, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары, торак кварталларның яшелләндерелгән территориясе;
40) махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр-санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;
41) Җир һәм төзелеш эшләрен башкаруга хокук бирүче ордер - документ;

42) аеруча саклаулы табигать территорияләре - җирләр, су өслеге һәм һава киңлекләре, алар өстендә аеруча саклаулы табигать комплекслары, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган, алар җирле үзидарә органнары карары белән тулысынча яисә өлешчә хуҗалык куллануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән;

43) җәмәгать транспортын көтү тукталышы-җәмәгать транспорты тукталышлары, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм җәмәгать транспорты пассажирларының көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

44) пандус - халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен төрле объектларның үтемлелеген тәэмин итү өчен иң авыр мәйданчык;

45) парковка (парковка урыны)-махсус билгеләнгән һәм кирәк булганда, автомобиль юлының бер өлеше һәм (яки) машина йөрү өлешенә һәм (яки) тротуарга якын булган, юл читенә, эстакадага яки күпергә яки эстакадага яки күпергә якын булган яисә экстакадалы яисә күпер астындагы киңлекләрнең, мәйданнарның һәм урам-юл челтәренең башка объектларының бер өлеше булып торган һәм транспорт чараларын түләүле нигездә оешкан стоянкага кую өчен билгеләнгән яисә автомобиль юлының хуҗасы яисә башка хуҗасы карары буенча;

46) бина фасадларының колористик карары паспорты (фасадларның төсле карары) - килештерелгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, бердәм архитектура һәм төсле карарны билгели торган һәм аерым торучы бинаның фасадын тышкы бизәүгә карата таләпләрне билгели торган документ;

47) җәяүлеләр зоналары - авыл территориясендә халык җәяү йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында хәрәкәт итә торган, билгеле бер характеристикаларга ия булган транзит хәрәкәте максатларында, тиз йөрешле һәм җир өсте җәмәгать транспорты тукталышларының булуы, хезмәт күрсәтү объектларының югары концентрациясе, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең югары булуы һ.б., җәяүлеләр агымының зур суммар тыгызлыгы. Җәяүлеләр зоналары эспланадларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

48) җәяүлеләр коммуникацияләре - тротуарлар, аллеялар, юллар, авыл территориясендә җәяүлеләр элемтәсен һәм хәрәкәт итүне тәэмин итүче сукмаклар. Җәяүлеләр коммуникацияләре җәяүлеләр элемтәсен һәм муниципаль берәмлек территориясендә хәрәкәт итүне тәэмин итә. Торак пункт территориясендә җәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштырганда транспорт коммуникацияләре белән кисешүләрнең минималь санын, җәяүлеләр коммуникацияләре системасының өзлексезлеген, кешеләрнең, шул исәптән Инвалидларның һәм аз хәрәкәтләнүче төркемнәрнең куркынычсыз, каршылыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеген тәэмин итәргә кирәк;

49) автостоянка - күбесенчә җиңел автомобильләрне һәм башка мототранспорт чараларын (мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяска, мопедлар, скутерлар) саклау өчен билгеләнгән махсус ачык мәйданчык.);

50) хайваннарны урамда йөртү һәм дрессировкалау мәйданчыгы-йорт хайваннарын урамда йөртү һәм дрессировкалау өчен билгеләнгән территориянең аерымланган кишәрлеге;

51) Яшел утыртмаларга зыян китерү - җир өсте өлешенә һәм тамыр системасына зыян китерү, шул исәптән яшел үсентеләрне яисә туфракны зарарлы яисә пычраткыч матдәләр белән пычрату;

52) елгаларда, сусаклагычларда су күтәрелү, юл участогын, транспорт тоннельләрен су белән су басу, атмосфера явым-төшемнәре төшү, кар эрү, юлларның, тротуарларның сыйфатсыз асфальт-бетон катламын җәю, инженерлык системаларыннан һәм коммуникацияләреннән су агызу яки агу, су кабул итү җайланмаларына һәм өске су бирү корылмаларына, җәяүлеләр, автотранспорт хәрәкәтенә комачаулаучы корылмаларга хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозу яисә бозу. 2 кв. метрдан артык мәйданлы, 3 см дан артык тирәнлектәге су белән тулган территория су басылган дип санала;

53) йорт яны территориясе-шәхси йортка турыдан-туры якын

территория, аның белән технологик һәм функциональ бәйле территория;

54) янәшәдәге территория-мондый җир кишәрлеге төзелгән һәм аның чикләре Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта, бина, төзелмә, корылма, җир кишәрлеге янәшәсендәге гомуми файдаланудагы территория;

55) продуктлы хайваннар һәм кош-корт-бу хайваннар һәм кошлар, алар берничә тапкыр яки даими кулланыла алу өчен продуктлар сөт, йон, йомырка кебек һ.б.;

56) төзекләндерү проекты - текст һәм график формадагы материаллардан торган һәм территорияне һәм башка төзекләндерү объектларын төзекләндерү буенча проект чишелешләрен (шул исәптән чәчәкләрен) билгели торган документлар;

57) тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру проекты (паспорт) - төзекләндерү элементының тышкы кыяфәтен һәм төгәл урнашу урынын, шулай ук тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган, һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрдән торган муниципаль хокукый акт белән расланган билгеләнгән формадагы документ;

58) территорияләрне санитар чистарту - билгеле бер территориядән җыю, каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

59) авыл хуҗалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хуҗалыгы продукциясе җитештерү өчен файдаланыла торган хайваннар, терлекләр, кыйммәтле мехлы җәнлекләр, куяннар, умарта кортлары һ.б.лар;

60) төзекләндерү объектын карап тоту-чисталыкны тәэмин итү, төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының тиешле техник, физик, санитар һәм эстетик халәтендә тоту;

61) территорияләрне карап тоту - җир кишәрлегендә урнашкан биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, киртәләрнең, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, җир асты инженерлык коммуникацияләренең һәм аларның конструктив элементларының, транспорт инфраструктурасы объектларының фасадларын үз вакытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйле чаралар комплексы;

62) юлларны, квартал эчендәге юлларны һәм башка юл инфраструктурасын карап тоту-аларны тиешле тәртиптә тоту һәм чисталыкта тоту, юллар буенча, тротуарлар, юл читләрендә, квартал эчендәге йөрү һәм юл хуҗалыгының башка элементларында автомобильләрнең һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү буенча чаралар комплексы;

63) содержание карау һәм яңгыр кабул итү коелары (яңгыр канализациясе), җир асты коммуникацияләре коелары (Корылмалар) - эшкә сәләтлелекне, куркынычсызлыкны, тиешле хезмәтләр һәм җир асты коеларының эстетик төре, төрле билгеләнештәге камералар, яңгыр канализациясе һәм җир асты инфраструктурасының башка элементлары өчен гамәлдәге дәүләт һәм муниципаль стандартлар таләпләренә туры китереп эшкә сәләтлелекне, куркынычсызлыкны саклау буенча чаралар комплексы;

64) махсуслаштырылган автостоянка - күчмә ташландык, хуҗасыз транспорт чараларын саклау өчен махсус җиһазландырылган һәм саклана торган мәйданчык;

65) төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы, шул исәптән транспорт чараларын махсуслаштырылган автостоянкага күчерүне гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешмалар - Юридик затлар;

66) транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар - закон нигезендә оештырылган автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм башка биналар, техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән бүлмәләр; Россия Федерациясе Министрлар Кабинетының «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» 1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе Хөкүмәтенең юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковка (парковка урыннары);

67) спорт мәйданчыгы - җир кишәрлеге, аның өслегендә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, брусья, гимнастика стеналары, турниклар һәм (яки) мондый объектлар урнашкан территория);

68) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - оешманың урнашу урынында һәм (яки) турыдан-туры товар сату урынында, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү урынында билгеләнә торган территорияне төзекләндерү элементы («кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы (оешманың фирма атамасы, аның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турында), шулай ук Законның үз көченә керүенә яисә гадәттәге эшлекле әйләнеш аркасында урнаштыру мәҗбүри булган һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүмат;

69) төзелеш мәйданы - яңа төзелеш урыннары (шул исәптән төзелеп бетмәгән төзелеш объектлары), шулай ук гамәлдәге күчемсез милек объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яки) ремонтлау, демонтажлау, шулай ук төзелеш һәм (яки) монтажлау, ремонтлау, реконструкцияләү һәм (яки) техник яктан яңадан коралландыру урыннары;

70) тактиль өслеге-өслек катламы фактурасының сизелерлек үзгәрүе белән каплау;

71) каты коммуналь калдыклар - физик затлар куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар, шулай ук шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында физик затлар тарафыннан аларны торак урыннарда куллану процессында үз Куллану үзлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге процессында барлыкка килә торган һәм физик затлар куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар составы буенча охшаш калдыклар да керә;

72) Чикләнмәгән затлар даирәсе булган территорияләр - (шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

73) транспорт чарасы - транспорт чарасы белән кешеләр, йөкләр яки анда урнаштырылган җайланмалар (шул исәптән прицеплар, ярымприцеплар һәм транспорт чарасы белән бергә хәрәкәт итү өчен кирәкле башка җайланмалар);

74) территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чар, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар;

75) урам исемнәре, йорт номерлары, янгын гидранты, грунт геодезия билгеләре, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәре коелары, канализация, җир асты газүткәргечләре корылмалары, полигонометрик билге күрсәткечләре, инвалидлар өчен корылманың фасадында урнашкан объектның мөмкинлекләре күрсәткечләре;

76) туризм өлкәсендә объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең аерым торган урыннар рәвешендә урнашуы, урнашуы турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр;

77) вәкаләтле органнар-муниципаль берәмлек җирле үзидарә органнарының функциональ һәм территориаль органнары, алар үз компетенциясе кысаларында җирлек территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуны гамәлгә ашыручы;

78) урна-чүп-чар җыю өчен хезмәт итүче 0,2 дән 0,5 куб. метрлы махсус сыешлык (чиләкләрдән, тартмалардан һәм башка шундый сыешлыклардан тыш);

79) бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады күзгә күренеп торырлык зур зонага ия, кагыйдә буларак, үзәк һәм/яки башка урамнар ягыннан кабул итүгә юнәлдерелгән;

80) фриз-горизонталь полоса рәвешендәге фасадның яки козырекның декоратив бизәү элементы;

81) фронтон-бинаның фасадының түбәдән югарырак баскычтан торган, соңгы кат тәрәзәләренең өске тамгасыннан яки чыгыш ясаучы элементларның өске тамгасына кадәр үлчәп торган соңгы өлеше, фасадның өске тамгасына кадәр;

82) хуҗалык мәйданчыклары - йорт яны территориясендә хуҗалык өчен билгеләнгән мәйданчыклар, кер киптерү, келәмнәр һәм йорт әйберләре, чүп-чар җыю өчен махсус җиһазландырылган;

83) төзекләндерү элементлары-декоратив, техник, планировка, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәлеш элементлары, шул исәптән биналарның, корылмаларның, корылмаларның фасадларының, кече архитектура формалары, капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмат щитлары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр;

84) төзекләндерү объектлары элементлары - төзекләндерү объектларының конструктив һәм функциональ өлешләре, аларның тышкы кыяфәтен билгели торган, төзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне тәэмин итә торган, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә төзекләндерү объектларын куллануны (эксплуатацияләүне) тәэмин итүче төзекләндерү объектлары элементлары;

85) яшелләндерү элементлары - скверлар, парклар, сәнәгать һәм торак төзелешендә, иҗтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә, шулай ук яшелләндерү өчен билгеләнгән территорияләр;

86) өслекләрнең көчәнеше элементлары-борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар.

III. Территорияләрне төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыру буенча гомуми таләпләр

1. Җирлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм җыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, юллар, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буе, скверлар, пляжлар, башка объектларны карап тотуны һәм җыюны оештыруны вәкаләтле орган үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

3. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, милек хокукында, бүтән әйбер яки мәҗбүри хокукта (алга таба - җир кишәрлекләренә ия булучылар) булган җир кишәрлеген, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән чистарталар.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яисә мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ өлеш билгеләнә.

Җир участогы территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне карап тоту һәм җыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки башка биналарның, корылмаларның хуҗалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яки юридик зат карамагында булган җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең хуҗасы булган җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яки башка әйбер яки мәҗбүри хокукта булса, фасадны карап тоту якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукында яки күчемсез милек объектына башка хокукта пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

4. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын, тротуарларны карап тоту һәм җыештыру, әлеге эш төрләрен башкаруга муниципаль контрактлар төзегән махсус оешмалар (подрядчы, башкаручы) тарафыннан башкарыла.

5. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яки торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар - әлеге йортта биналарның милекчеләре белән турыдан - туры идарә иткәндә (алга таба- идарәче оешмалар) гамәлгә ашырыла.Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен карап тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яки торак кооперативы яки башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми милекне карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләрне башкаручы затлар - күпфатирлы йорт белән турыдан-туры идарә иткәндә әлеге йортта биналарның милекчеләре тарафыннан әлеге йортта уртак мөлкәтне карап тоту һәм ремонтлау буенча эшләрне башкаручы затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Шәхси торак йортлар территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан башкарыла.

7. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карап тоту:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - вәкаләтле орган йә оешма, әлеге эшләрне башкаруга тәэминатчыны (подрядчыны, башкаручыны билгеләү нәтиҗәләре буенча муниципаль контракт төзегән);

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хуҗалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортларда торак биналарның милекчеләре яки идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиоияләрнең саклау зоналарында-күрсәтелгән коммуникацияләрнең хуҗалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (урнаштыру рөхсәт ителгән очракта) - әлеге коммуникацияләрнең хуҗалары.

8. Кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, урам һәм юллардан грунт һәм өслек суларын бүлеп бирү өчен билгеләнгән, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

9. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитар кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышы өчен аларның милекчеләре, хуҗалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсус оешмалар җаваплы.

10. Төзекләндерү эшләрен башкаруның вакыты эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

11. Җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре физик һәм юридик затлар тарафыннан бирелгән җир кишәрлегенең чикләре нигезендә билгеләнә (җир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча).

12. Вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тота.

IV. Биналар, корылмалар һәм җир кишәрлекләрен карап тоту

буенча таләпләр, юлларны, шәхси торак йортларны, яңгыр канализациясе челтәрләрен, яңгыр канализацияләрен, карау һәм яңгыр сулары коеларын, су бүлү корылмаларын, элемтә техник чараларын, тышкы яктырту объектларын, кече архитектура формаларын, стационар булмаган объектларны, төзелеш эшләре алып бару урыннарын, җирләү урыннарын, автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышларын карап тоту буенча таләпләр. Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү.

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча гомуми таләпләр

1. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яки башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.

2. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту үз эченә ала, алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен төзекләндерү:

- биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;
-җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиеник чистарту;;
-гражданнар, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;
-җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

3. Фасад биналар, корылмалар булырга тиеш түгел ия видимых җәрәхәтләре төзелеш өлешендә, декоративные бизәкләү һәм инженерлык элементларын һәм сакларга тиеш тиешле эстетик торышы.

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

1. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:
-конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджий коймаларын, карнизов, Крылья һәм аерым баскычларны, спусклар һәм баскычлар коймаларын, витрин, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтларга һәм төзекләндерергә, аларны буяу һәм буяу эшләрен башкарырга, шулай ук аларны буяу эшләрен башкарырга кирәк;
-водостокларның, водосток торбаларның һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм карап тотылуын тәэмин итү;
- герметизация, тегү һәм тегү тегүләр, ярыклар һәм сайлау;
- керү төркемнәрен, отмосткаларны, цоколь тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм үз вакытында чистарту ;
-фасадларны, шул исәптән фасадларны, аларның торышына һәм эксплуатацияләүгә бәйле рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юдырту;
- тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;
-язулардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффити ясалган әйберләрдән чистарту.

2. Биналар, корылмалар, встроенно-төзелгән торак булмаган биналар милекчеләренә, башка хокук ияләренә һәм тиешле вазифалар йөкләнгән башка затларга киңәш ителә:
- кирәк булганда, фасадларны чистартырга һәм юарга,
- кирәк булган саен, чистартырга һәм юарга, кагыйдә буларак, химик чаралары белән эчке һәм тышкы өслекләре остекления тәрәзәләр, ишек балконов һәм лоджий, керү ишекләре;
-агымдагы ремонт үткәрергә, шул исәптән фасадның фактик торышын исәпкә алып, фасадны буяу;
-фасадның аерым элементларын (цоколей, канат, баскыч, прямк, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджия, су торбалары, тәрәзә агымнары, линия ачышлары һәм башка конструктив элементларны) хуплый торган ремонт ясау;
-чыгыш ясаучы фасад конструкцияләре җимерелү куркынычы янаган

очракта (коймалар, сеткалар урнаштыру, җимерелә торган элементны демонтажлау һ. б.) саклау-кисәтү чараларын башкарырга;

-мондый вывеска эксплуатацияләнмәгән очракта (арендатор (субарендатор) һ. б. очраклар) тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (вывеску) сүтәргә.

3. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

-биналарның һәм корылмаларның фасадлары өслегенә зыян килү (пычрату): су агып китү, буяу, ярыклар булу, киселгән штукатурка, тышлау, кирпеч салу, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламын бушату һ.б.;

- панельара ызгышлар герметизациясен бозу;

-штукатурка, тышлау, фасадларның, биналарның һәм корылмаларның буяу катламына, шул исәптән тәрәзә, Керү приямкаларының конструкцияләренең төзек булмау (катлау, пычрату);

- чыгыш ясаучы биналарның һәм корылмаларның фасады: балконнар, лоджий, эркерлар, тамбурлар, карнизов, козырьков һ.б. зыян китерү (пычрату);

- балкон, лоджий, парапетлар коймалары җимерелү (булмау, пычрату) һ.б.;

- вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тыш, бинаның фасадында һәм (яки) түбәсендә тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждениенең такталары, режим табличкаларыннан тыш;

-афишалар, игъланнар, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә проемының эчке ягында), пыяла ишекләрдә (шул исәптән ишекнең эчке ягыннан), биналар, корылмалар һәм корылмаларның эчке ягыннан) алга таба файдалану максатларында элү һәм җәю.

- бу биналарның, корылмаларның милекчеләренең, күпфатирлы йорттагы биналарның милекчеләренең ризалыгыннан башка биналар, корылмаларның фасадларына граффит ясау.

4. Рөхсәт ителә:

- подъездларга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;

- проект карары нигезендә бина түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Күрсәткечләр

1. Биналарның, корылмаларның фасадлары күрсәткечләр, билгеләр белән җиһазландырылырга тиеш.

2. Тарихи территорияләр чикләрендәге биналарда, корылмаларда, шулай ук урамнарга һәм юлларга чыгучы биналарның исемнәре һәм номерлары турындагы мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урнаштырыла. Күрсәткечләр һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Күрсәткечләрнең һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

Керү төркемнәре

1. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, элмә (козырек), өслекләрнең бәйләнеше элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен (пандуслар, перила һ.б.) урнаштыру өчен җайланмалар һәм җайланмалар белән җиһазландырырга кирәк.

Пандус булырга тиеш үтәлгән берничә материал белән шероховатой текстурой өслеге башка горизонтальных канавок. Пандусларның койма конструкцияләре булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган бортик һәм поручни күздә тотыла. Бордюр пандусыннан тайпылу 1: 12 кабул ителә.

Пандус борылганда яки аның озынлыгы 9 м дан да ким булмаган очракта, һәр 9 м дан соң, горизонталь мәйданчыкларда 1,5 х 1,5 м киңлектәге горизонталь мәйданчыкларны күз алдында тотарга киңәш ителә. Юлның горизонталь участоклары башында һәм ахырында пандуса башкарырга тиеш отличающими нче поверхностей текстура һәм төсе.

Баскыч яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки

турыпочмаклы кисештәге 800-920 мм биеклектәге йөкләмәләр карала. Поручняларның озынлыгы пандус яки баскычның һәр яктан 0,3 метрга ким булмаска тиеш.

2. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рөхсәт ителми:

- подвалга һәм цоколь катына керү юлларын урнаштыру, аларның идәннәре дәрәҗәсе гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадлардагы җир дәрәҗәсеннән 1,2 м югарырак булган биналарга керү юлларын урнаштыру;

- җәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, стояклар һ. б.) урнаштыру;

- бинаның бөтен фасады комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә, ике һәм аннан күбрәк керү юлларын урнаштыру (гамәлдәгеләрен исәпкә алып);

- зонада керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеге булган урам-юл челтәре тротуарларын җиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, крыльцо, яшелләндерү), якын-тирә тротуарны 0,5 м. га урнаштыру.

Түбәләр

1. Биналар, корылмалар түбәсе, су бүлү системасы элементлары, төтен юлларын һәм вентиляция системаларын каплау төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

2. Кышкы чорда биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре тарафыннан түбәләрне кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зоналарына чыга торган яклардагы түбәләрне кардан чистарту участокларны коймалап алу һәм барлык саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбәдән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташлау зарур. Түбәдән җәяүлеләр юлына ташланган, җәмәгать транспортын көтү тукталышына, юл йөрү өлешенә кар һәм боз кичекмәстән чистартылырга тиеш.

3. Кар һәм боз өемнәре ташлаганда, боз сөңгеләре ташлаганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләре, яктырту һәм элемтә линияләре, юл билгеләре, юл светофорлары, юл киртәләре, юл коймалары, җәмәгать транспортын көтү павильоннары, бинаның декоратив бизәлеше һәм инженерлык элементлары сакланышын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементларга зыян килгән очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян күргән зат хисабына торгызылырга тиеш.

4. Биналарның, корылмаларның түбәләре су бүлүгә ия булырга тиеш, ул җәяүлеләргә агып төшә торган суның турыдан-туры эләгүенә юл куймый. Желоба, бүрәнкә, водосток булырга тиеш неразрывны һәм рассчитаны үткәрү өчен җыела торган су күләмен. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягыннан чыккан водостоклар җәяүлеләр сукмакларыннан читкә китәргә тиеш.

5. Рөхсәт ителми:

-- түбәне (көрәкләр, скребкалар, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны түбә ябу өчен билгеләнгән биналар, корылмалар түбәсендә тоту;

-бина түбәсеннән боз, кар һәм чүп-чардан водосток торбаларны бүрәнәләргә ташлау.

Җир кишәрлекләрен карап тоту

1. Җир кишәрлекләре территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

- чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан (боздан) җыештыру);

-юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юлларның, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материаллары белән эшкәртү;

-кар көрәү һәм себерү;

-кар һәм боз чыгару);

- контейнер мәйданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар,

чүп-чар өчен чүп-чар, эскәмияләр, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту;

-чүп кабул итү камераларын, контейнерлар (бункерлар) һәм контейнер мәйданчыкларын җыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

-яңгыр һәм кар суларын бүлеп бирү;

- каты коммуналь, зур габаритлы һәм башка калдыкларны җыю һәм чыгару;

- тузан хасил итү һәм һаваның дымлылыгын киметү өчен территориягә су сибү;

- яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итү, аларны карау; территориядә урнашкан гражданнар тормышы һәм сәламәтлеге өчен, физик һәм юридик затлар мөлкәтенә куркыныч тудыручы коры-сары һәм яшел үсентеләрне вакытында кисү, Наратлык ысулларын (химик, механик һәм башкалар) юк итү, бетерү буенча чаралар үткәрү.

Наратлык Балтыргычын бетерү буенча чаралар аны бутонизацияләүгә һәм чәчәк ата башлауга, гербицидлар һәм (яки) арборицидлар белән үсеш учакларын сиптерү юлы белән; коры үсемлекләрне чабу, урып-җыю, тамыр системасын казып алу, туфрак эшкәртү, күпьеллык үлән чәчү юлы белән үткәрелергә тиеш;

- коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларны), юлларны, тимер юлларны, күперләрне, җәяүлеләр кичүләрен төзүдән, реконструкцияләүдән һәм төзекләндерүдән соң, төзекләндерүдән соң, төзекләндерүдән һәм төзекләндерүдән соң бозылган төзекләндерү элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка җир эшләрен башкару;

-гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп карау һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) карап тоту;

- җир кишәрлекләре коймаларын карап тоту, шул исәптән җимерелгән (сүтелгән) биналар, корылмаларның территориягә чит кешеләр үтеп керү һәм (яки) санкцияләнмәгән урыннарда калдыкларны урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара торган җимерелгән (сүтелгән) коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

Юлларны карап тоту

1. Юлларны карап тотуны тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен башкаруга муниципаль контрактлар төзегән оешмалар гамәлгә ашыра.

2. Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

- юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге юлларны ремонтлау;

- тротуарлардан (җәяүлеләр зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (боз) җыештыру;

-юу һәм юл катламнарына су сибү;

-китүе өчен газонами һәм яшел үсемлекләр;

-җәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;

-кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

- ясалма юл корылмалары составына керүче Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны урнаштыру, ремонтлау һәм чистарту;

-коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын урнаштыру, ремонтлау һәм ел саен буяу.

3. Юл катламнарын саклау максатларында рөхсәт ителми:

-йөк ташу җепселләр;

-рельслар, бүрәнәләр, тимер балоклар, торбалар, кирпеч урамнарында төяү-бушату эшләре вакытында башка авыр әйберләр ташлау һәм аларны туплау;

-төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машиналар йөрү

өлешендә һәм тротуарларда ташлау һәм (яки) туплау.

4. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

- җәяүлеләр өчен юнәлдерүче тимер коймалар һәм тротуар баганаларны сезонлы буяу кыш көне, төзекләндерү айлыгы вакытында башкарыла. Буяр алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылган һәм төятелгән булырга тиеш;

- барлык юл тамгасы заказчы тарафыннан билгеләнгән чират вакытында һәм тәртиптә юл тамгасы төшерү өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә үтәлергә тиеш;

- юлларның юл тамгасы кирәк булган чәчәкләр һәм ут-техник характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатациянең барлык чорында мәйдан буенча саклануны тәэмин итәргә тиеш;

- конструкцияләр һәм юл билгеләрен ныгыту системалары видимость шартларына һәм монтажлау мөмкинлекләренә карап сайлап алына;

- юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгына китергән сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

- визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, җирлекнең планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

Муниципаль берәмлекнең гомуми файдаланудагы территорияләрен карап тоту һәм төзекләндерү

Муниципаль берәмлекнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә тыела:

1) территорияләрне металл лом, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары белән пычратырга, авыл хуҗалыгы продукциясе һәм калдыклары белән скирдларга һәм түкәләргә салынган, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары белән пычратырга, калдыклар чүплеген оештырырга;

2) калдыкларны һәм чүп-чарны, калдыкларны җыю өчен махсус бирелгән урыннардан һәм контейнерлардан тыш, урнаштырырга;

3) билгеләнгән тәртипне бозып, стационар булмаган сәүдә объектларын, шулай ук ял итү өлкәсендә хезмәт күрсәтү өлкәсе объектларын (аттракционнар, надувные батутлар, велосипедларны прокатка алу, роликлар һәм башка шундый объектларны урнаштырырга;

4) автомототранспорт чараларын юарга һәм чистартырга, махсус билгеләнгән урыннардан тыш;

5) тимгел, тузанлы йөкләр, эретмәләр, яфраклар, калдыкларны брезент капламыйча яки башка материал белән ташырга, шул максатлар өчен җиһазланмаган машиналарда сыек йөкләр ташырга;

6) стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштырырга;

7) җир эшләрен башкаруга тиешле рөхсәтеннән башка (ордер) эшләр башкарырга;

8) бу максатлар өчен билгеләнмәгән грунт, чүп-чар, калдыклар, кар, бозны агызу һәм агызу;

9) урам, тротуар, газоннарда төзелеш материалларын урнаштырырга, гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларны һәм йортларга керү юлларын ябарга;

10) тәртип, кәгазь, чүп-чарны газоннарга, тротуарларга, урам, мәйдан, ишегалды территорияләренә, паркларга, скверларга һәм башка җәмәгать урыннарына ташларга;

11) бакча диваннарының аркаларында утырырга, эскәмияләр, пачкать, бозарга яки юк итәргә урналар, урам утлары фонарьлары, башка кече архитектура формалары;

12) сметаларны һәм көнкүреш калдыкларын кое капкачларына, яңгыр канализациясенең Су кабул итү рәшәткәләренә, лотокларга, кюветларга ташларга;

13) чүп-чарны, яфракларны һәм коры үләнне, тараны, җитештерү

калдыкларын, каты коммуналь калдыкларны яндыру, учак ягу, шул исәптән предприятиеләрнең һәм шәхси йортларның эчке территорияләрендә янгынга каршы чаралар күрмичә (ябык савытлар һәм янгын сүндерү чаралары булу);

14) фасадларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, барлык төрдәге гаражларны, дровяникларны, базларны, агач сарайларын, будкаларны, будкаларны, голубятникларны, теплицаларны, навесларны һәм башка корылмаларны, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда тышкы мәгълүматны йөртүчеләрне, кече архитектура формаларын урнаштырырга;

15) агачларны ватарга, бозарга һәм юк итәргә, кәүсәдәге үз белдегең белән үзең белән күкертләр ясарга, гамаки һәм таганнар агачларына элеп куярга, кием киптерү өчен баулар, аларга кадаклар эләргә;

16) газоннарны җимерергә һәм юк итәргә;

17) гамәлдәге законнарны бозып, юл катламнарының машиналар йөри торган өлешенә кар көрәргә;

18) йорт хайванын, кош-кортны, урамда, авыл хуҗалыгы җирләрендәге затларны караусыз, гамәлдәге законнарны бозып, йорт хайваннарын һәм кошларны урамда йөртү өчен махсус билгеләнгән урыннардан (көтүлекләр) тыш, җирлек башкарма комитеты билгеләгән йорт хайваннарын һәм кошларны урамда йөртү;

19) зур габаритлы төзелеш чүп-чары, кулланылган көнкүреш техникасы һәм мебель, агач кисәкләре, сабак, контейнерларга һәм зур габаритлы чүп-чар чыгаруга килешү булмаганда һәм гамәлдәге законнарны бозып, контейнер мәйданчыкларына урнаштырырга;

20) гамәлдәге законнарны бозып, комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын урнаштыру һәм саклау;

21) чишмәләр, кое янында, су үткәргеч колонкалары, елгалар, күлләр һәм ясалма (декоратив) сулыклар ярларында юынырга, кер юарга, хайваннар юарга, автотранспорт чараларын юарга;

22) торак йорт янындагы территориядә, йорт яны кишәрлегеннән читтә тиресне саклау;

23) йорт яны территорияләрендә, урам юлларында, урамнарда, урамнардан читтә һәм бу максат өчен билгеләнмәгән башка урыннарда юыну һәм чистарту җайланмаларын урнаштыру. Канализацияләре булмаган торак биналарда бәдрәф һәм юын чисталыклары җыю өчен, зур предметларның чокырга эләгүенә комачаулаучы диварлар һәм капчыклар белән җылытылган чокыр чокырлары каралган;

24) йөк ташу, рельслар, бүрәнәләр, тимер балоклар, торбалар, кирпеч һәм башка авыр әйберләр төяү - бушату эшләре вакытында йөк ташу, чылбырлы барышында каты өслекле машиналар булган урамнар буенча узышу, квартал эчендәге җәяүлеләр юлларында, тротуарларда һәм газоннарда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм туктау;

25) торак пункт территориясенә грунт һәм автотранспортның көпчәкләре белән пычрак чыгару.

26) транспорт чараларын торак пунктлар чикләрендә (газоннар, чәчәклекләр һәм үлән үсемлекләре белән шөгыльләнүче башка территорияләр), балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хайваннарны урамда йөртү мәйданчыкларында, шулай ук йорт яны территориясендә урнашкан хуҗалык мәйданчыкларында урнаштырырга.

Шәхси торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

1. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылар (алга таба- торак йортларның хуҗалары), Әгәр законда яки килешүдә башкасы каралмаган булса, гамәлгә ашыралар:

- торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышы, аларны үз вакытында ремонтлау һәм буяу;

- торак йортта тиешле билгеләнгән номер билгесе;

-йорт территориясен тәртиптә тоту һәм тиешле санитар халәттә тоту;

- йорт чикләрендә яшел үсентеләрне тәртиптә тоту, куаклар һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең сак зонасында, кабельле һәм һава

электр үткәргеч линияләрендә һәм башка инженерлык челтәрләрендә агачлар утыртуга юл куймаска;

- үзәкләштерелгән канализация, юын чокыры, бәдрәф булмаганда, бирелгән җир участогы чикләрендә җиһазлар санитар нормаларга туры китереп, аларны даими рәвештә чистартып, дезинфекцияләп тора;

-каты коммуналь һәм эре габаритлы калдыкларны контейнерларга, контейнер мәйданчыкларында урнашкан бункерларга; региональ оператор тарафыннан бирелгән пакетларга яки башка савытларга туплау;

- билгеләнгән тәртип нигезендә каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны үз вакытында җыю һәм чыгару.

2. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

- чүп үләннәрен чүпләргә, яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны йорт яны территорияләрендә һәм чит илләрдә яндырырга;;

- "йорт яны" территориясен теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- урнаштырырга коймалар чит илләрдәге йорт;

- йорт яны территорияләрендә һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;

-күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыкларны, төзелеш материалларын, йорт яны территориясен сакларга;

-ишегалды корылмалары төзергә, йорт яны территориясеннән чокырларны төзекләндерергә;

-әлеге территориядә махсус транспорт һәм урып-җыю техникасыннан файдалану мөмкинлеген кыенлаштыра торган урам юлларында урнаштыру;;

-территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга, сулыкларны чүпләргә;

- йорт территориясе артында комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын сакларга;

-әйләнә-тирәне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- су сиптерү җайланмаларын, сыек чистарткычлар агызуны, җитештерү һәм куллану калдыкларын машиналар йөрү өлешләренә чыгаруны билгеләргә.

Шәхси торак йорт яки хуҗалык корылмалары төзелешенең җир участогы хуҗасы тарафыннан йорт яны территориясендә, шул исәптән урамда, Өтәшкә авыл җирлеге башкарма комитетының язма рөхсәте булганда, төзелеш материалларын вакытлыча саклау рөхсәт ителә ала. Төзелеш материаллары кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүне, шулай ук җимерелү, егылу яки башка йогынты нәтиҗәсендә өченче затларның мөлкәтенә зыян китерүне булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга тиеш. Шул ук вакытта автотранспортның йөрүе тәэмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, карау һәм яңгыр сулары коеларын, су бүлү корылмаларын карап тоту

1. Карау һәм яңгыр кабул итү коелары, җир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм җәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итүче төзек хәлдә булырга тиеш.

2. Кабул итү бүлмәләренең, тупикларның, күзәтү һәм башка коеларның һәм камераларның төзек техник торышында тотылуын, чистартылуын һәм урнаштыруны гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хуҗалары тәэмин итә.

3. Җирлектә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализацияләре челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү шушы максатларга җирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хуҗасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешенчә куркынычсыз хәлдә булырга тиеш.

4. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклап калу максатыннан, һәр якка коллектор күзеннән 2 метр сак зонасы урнаштырыла.

5. Яңгыр канализациясе коллекторларының сак зонасы чикләрендә, тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килешенмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

- җир эшләре башкару;

-яңгыр канализациясе челтәренә зыян китерү, су кабул итү люкларын җимерү;

- төзелеш алып барырга, сәүдә, хуҗалык һәм көнкүреш корылмалары урнаштырырга;

-сәнәгать, коммуналь калдыкларны, чүп-чар һәм башка материалларны ташларга.

6. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су белән тәэмин итү, су, канализация, яңгыр сулары җайланмалары, системалар, челтәр һәм корылмалар төзек булмау аркасында су агып чыккан бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарга, тротуарларга, урамнарга һәм ишегалды территорияләренә су агызу, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

7. Җирлек территориясендә су коеларын һәм парлау мәйданчыкларын урнаштыру рөхсәт ителми.

8. Яңгыр кабул итә торган коелар рәшәткәләре даими чистартылган хәлдә булырга тиеш. Рәшәткәләр һәм коелар чүпләнми, аларның үткәрү сәләтен чикли. Яңгыр канализациясенең карау һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкыр башкарыла. Карау һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычратуларның барлык төрләре кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

9. Карау коеларының люклары бер дәрәҗәдә хәрәкәт итү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән капланган булырга тиеш.

Карау коеларының машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, җәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар, 2 см дан да артмаган, яңгыр кабул итү коелары белән тоташтырылу дәрәҗәсен 3 см дан да артмаска мөмкин.

10. Капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яки юкка чыккан коммуникацион коелар, ачыкланганнан соң, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан киртәләнеп алынган, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытка алыштырылган булырга тиеш.

11. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда, канализация агымнары якындагы канализация челтәре, су һәм җылылык челтәрләреннән - яңгыр канализациясенә (булганда) агызыла. Юлга су агызу тыела.

Су агуның нәтиҗәләрен бетерү зыянлы инженерлык челтәрләре хуҗалары хисабына да башкарыла.

12. Яңгыр канализациясе челтәрләренең техник торышы (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) өчен җаваплылык эксплуатация оешмаларына йөкләнә.

Элемтә техник чараларын карап тоту

1. Биналарны инженер-техник яктан тәэмин итү өчен билгеләнгән элемтә, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру Җир асты юлы белән (траншея, канал, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

2. Тышкы коммуникацияләрне биналарга башка ысул (һава, җир өсте) белән үткәрү эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алган очракта гына рөхсәт ителә.

3. Элмә элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдаланырга рөхсәт ителми:

-автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртәләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

-фасадлар, түбәләр, биналар һәм корылмалар (төтен юллары, вентиляция, күмәк телевидение һәм радио кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр) элементлары.

4. Рөхсәт ителми:

-бер бинадан икенчесенә һава юлы белән кабель сузганда юлларны кисәргә;

-бүлү муфт шкафыннан тыш кабель запасларын урнаштыру;

5. Милекчеләр (хуҗалар) техник элемтә чараларын (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфт шкафлары һ.б.), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырылган техник җайланмаларны тиешле хәлдә тотарга тиеш (өзеклекләр һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяу булмау, коррозия һәм/яки механик зыяннар булу, чыбыклар һәм/яки аларны ут баганаларына һәм электр тапшыру линияләренә беркетү).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) тоту

1. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптән җыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

2. Урамнар, юллар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территорияләре, шулай ук аншлаглар һәм иҗтимагый һәм торак биналарның номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, җирлек мәгълүматы элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

3. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләре, милек рәвешләренә карамастан, биналарның һәм корылмаларның архитектур-сәнгати яктыртылышы булуын һәм эшләвен проектлар нигезендә тәэмин итәргә тиеш.

4. Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә функциясез яктырткычлар саны 3% тан артмаска тиеш, башка җирлек территорияләрендә (район әһәмиятендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5%, Җир асты җәяүлеләр кичүендә - 10%, көндез дә, кичке һәм төнге режимда (10% ка яктырткычлар кертелмәгән).

5 металл терәкләр, кронштейннар һәм тышкы яктырту җайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крена, коррозия учакларына ия булмаска һәм кирәк булган саен милекчеләр (хуҗалар, кулланучылар) белән буялырга һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

6. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган юл, урам һәм йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшләрен тәэмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен башкаруга вәкаләтле орган яки оешма башкара.

Торак йортларның кереш бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны утларын карап тоту һәм ремонтлау эшләрен идарәче оешмалар башкара.

7. Тышкы яктырту баганалары, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклагыч, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буялырга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта булырга тиеш.

8. Тышкы яктырту баганаларын, җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алыштырганда әлеге конструкцияләр өч тәүлек дәвамында сүтеп алынырга һәм челтәр хуҗалары тарафыннан чыгарылган булырга тиеш.

Тышкы яктырту баганаларын чыгару юллардагы терәк хуҗасы тарафыннан кичекмәстән башкарыла, калган территорияләрдә - мондый кирәклек ачыкланган мизгелдән (демонтаж) бер тәүлек эчендә башкарыла.

9. Ут баганалары һәм җәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрендә урнашкан барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең милекчесе (хуҗасы) җавап бирә.

10. Үткәргечләрнең текә ярлары, терәк, изоляторлар булган очракта тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рөхсәт ителми.

Тышкы яктырту җайланмалары эшендә электр чыбыкларын өзү яки терәкләрне зарарлау белән бәйле җитешсезлекләрне ачыклаганнан соң кичекмәстән бетерергә кирәк.

11. Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәрләргә һәм тышкы яктырту җайланмаларына үз белдегең белән тоташтыру һәм тоташтыру рөхсәт ителми.

12. Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән

җиһазландырылган объектларның милекчеләре (хуҗалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар бурычлы:
- урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләр һәм яктырткычларның, яктырту җайланмаларының сыйфатын күзәтеп торырга, бозылган яки зыян күргән очракта үз вакытында ремонт ясарга ;;
- билгеләнгән тәртип нигезендә утны кабызуны һәм сүндерүне күзәтеп торырга;
- тышкы яктыртуны урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;
- тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштыру.

Кече архитектура формаларының эчтәлеге

1. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, авыл җирлеге территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җайланмалар керә.
2. Кече архитектура формаларын карап тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә җир кишәрлекләре хуҗалары тарафыннан гамәлгә ашырыла - тәэмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен башкаруга муниципаль контракт төзегән оешма белән контракт (шартнамә) нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.
3. Кече архитектура формалары хуҗалары бурычлы:
- үз эченә кече архитектура формалары чисталыкта һәм исправном торышы;
- язгы чорда кече архитектура формаларына планлы тикшерү ясау, аларны иске буяудан, тутыктыргычтан, юдыртудан, буяудан арындыру, шулай ук ватылган элементларны алмаштыру;
- кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга кардан һәм боздан якын килү юлларын чистарту;
-өслекле комлыклар ясау, комлыклардагы комны елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә алмаштыру;
- балалар, спорт, хуҗалык мәйданчыклары һәм ял мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп торырга;
- фонтаннар эшләгән чорда су өслеген көн саен чүп-чардан арындырырга.
4. Рөхсәт ителми:
-кече архитектура формаларын тиешенчә файдаланмаска (балалар уен мәйданчыкларындагы өлкәннәр ялын, спорт мәйданчыкларындагы кием киптерү һ. Б. лар).);
-кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне эләргә һәм ябыштырырга;
-җимерергә һәм повреждать кече архитектура формалары һәм аларның конструктив элементлары;
- фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

1. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы буенча гамәлгә ашырыла.
2. Җир кишәрлеген арендалау килешүе вакыты чыккач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә җир участогы азат ителгән һәм беренчел халәткә китерелгән булырга тиеш.
3. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар бурычлы:
- аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт тышкы кыяфәтне һәм проект документлары белән билгеләнгән төсләр чишелешен исәпкә алып башкарылырга тиеш;
- стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштырырга, чүплекләрне кирәк булган саен чистартырга һәм чистартырга.

4. Рөхсәт ителми:

- стационар булмаган объектларга, козырекларга, навесларга һәм проектларда каралмаган башка конструкцияләр төзергә.;

- стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;

- стационар булмаган объектлар янында һәм аларның түбәләрендә таралар, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм җитештерү характерындагы башка предметларны складка, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен кулланырга;

- стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы разрывларны җиһазлар, калдыклар белән тәэмин итү.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

1. Төзелеш мәйданчыкларын карап тоту, төзекләндерү эшләре тәмамланганнан соң, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләрне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Эшләр алып барылмый торган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

2. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланыр алдыннан, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне башкару чорында кирәк:

-төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча башкарма комитетның хокукый актлары таләпләренә туры китереп типлаштырылган койма урнаштыру;

-төзелеш мәйданчыгы коймаларының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатацион куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданчыгы коймаларының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан арындырырга;

-төзелеш мәйданы территориясенә кергәндә, гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирүче төзелеш объектының мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

- төзелеш мәйданы периметры буенча тышкы яктыртуны тәэмин итү;

-төзелеш мәйданына керү юлларын, мәйдан эчендәге юлларны һәм чыгу урыннарында транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту һәм юу пунктларын, урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгармау өчен, җиһазландырырга;

-төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты коммуналь, эре габаритлы һәм төзелеш калдыклары җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуны тәэмин итәргә;

- төзелеш мәйданыннан каты коммуналь, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә ;;

- төзелеш мәйданчыгы территориясеннән чистартылган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;

- эшләр башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел үсентеләрне һәм кече архитектура формаларын саклауны тәэмин итәргә.

3. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшчеләр һәм хезмәткәрләрне вакытлыча урнаштыру өчен көнкүреш вагончыклары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш оешмалары проекты нигезендә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

4. Рөхсәт ителми:

-гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итү белән бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр, тынлыкны бозу белән бәйле төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрне оештыру һәм үткәрү;

- Башкарма комитетның тиешле рөхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен тарайту яки ябу;

- чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш калдыклары утильләштерергә.

Җирләү урыннарын карап тоту

1. Җирләү урыннарын этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә карап тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирләү урыннарын санитар тәртиптә тотуны тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкару буенча муниципаль контракт төзегән махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

3.Җирләү урыннарын карап тотуга карата таләпләр:

- зираттагы чүп-чар контейнерлары һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган очракта, 3 көнгә кимендә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;

-ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач үсентеләре ачыкланган мизгелдән бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

- шәхесләре куелмаган каберләр яки үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, холмик һәм кабер белән җиһазландырылырга тиеш.

4. Кышкы чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

- зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаган килеш тигез кар өеме булу рөхсәт ителә;

- үзәк юллар, подъезд юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юл һәм тротуарларның машиналар йөрү өлешен кар явудан соң ук эшкәртү башланырга тиеш;

-иң беренче чиратта кар чыгару, боз өю һәм Үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз муниципаль берәмлекләрен бетерү зарур;

-җәяүлеләр җирләү урыннарында бозлавыкка каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга туплау рөхсәт ителми.

5. Җәйге чорда җирләү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

-үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм җирләү урыннарында башка территорияләр төрле пычрактан чистартылырга тиеш.;

-яшел үсентеләрне санитар кисү, агач-куак үсемлекләрен чүп-чардан арындыру чаралары ел саен үткәрелергә тиеш.

6. Күмелү урынын, кабер өстендәге корылманы (хачлар, һәйкәлләр, плитәләр, склепалар һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, аны колумбариядә карау ире(ай), туганнары, вафат булган затның законлы вәкиле яки мәҗбүри санитар таләпләрне үтәп башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын карап тоту

1. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау тукталышларын карап тоту (алга таба - стоянка) гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянканы урнаштыру өчен бирелгән җир кишәрлегенә (алга таба-хуҗасы) ия була.

2. Хуҗалары бурычлы:

-тукталышларның бөтен периметры буенча койма урнаштыру, ул механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтысына тотрыклы булырга тиеш;

-тукталыш коймаларының тиешле техник торышын, аларның чисталыгын күзәтеп торырга, вакытында пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән арындырырга;;

- тукталышлар территорияләрендә һәм тукталышларга якын территорияләрдә материаллар, комплектланган транспортны, төрле конструкцияләрне саклау, саклауга юл куймаска;;

-тукталышлар территориясен утның тигез бүленешен тәэмин итүче

тышкы яктырту белән җиһазландырырга, гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләрнең таләпләренә туры килә торган;

-ягулык-майлау материалларына ия булган автомобильләрне юдырту һәм автомобильләрнең тукталышына юл куймаска;

- тукталыш территорияләрен карап тоту

санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләрне үтәү.

- даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистарту, калдыкларны җыю өчен контейнерлар (чүплекләр) урнаштыру, каты коммуналь калдыкларны, карны даими рәвештә чыгаруны тәэмин итү;;

- инвалидларның тукталышлар территориясенә тоткарлыксыз үтеп керә алуын тәэмин итәргә. Инвалидлар «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә махсус автотранспорт чараларын парковка өчен бушлай файдалана.

Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

Җирлек территориясен бәйрәмчә бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгалар белән бәйле чаралар үткәрү чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлеше дәүләт һәм муниципаль флагларны, лозунгларны, гирляндаларны, панноларны, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыруны, шулай ук бәйрәм иллюминациясе урнаштыруны үз эченә ала.

Бәйрәм бизәлеше элементларын ясаганда һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерергә, җимерергә һәм аларның күрүчәнлеген начарайтырга рөхсәт ителми.

V. Җирлек территорияләрен җыештыру тәртибе, төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны вакыт-вакыт башкаруны да кертеп. Җирлек территориясен җыештыру һәм карап тотуга карата гомуми таләпләр

1. Авыл җирлеге территориясен җыештыру һәм карап тоту эшләре алып барыла:

1) җәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән срокларга, һава шартларына карап, Башкарма комитет тарафыннан төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

2. Җирлек территориясен җыештыру эшләре үткәрү юлы белән башкарыла:

1) җирлек территориясен карап тоту, җыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә бердәм массакүләм чаралар (өмәләр).

3. Авыл җирлеге территориясен җәйге чорда чистарту, чистарту, су сибү, себерү, себерү, җирлекне карап тоту буенча башка эшләрне башкару юлы белән җирлек территориясенең пычрануын һәм тузанлануын киметү максаты белән башкарыла һәм үз эченә ала:

-ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һава шартларында су сибү), урам-юл челтәре объектларының тузанын һәм юл катламнарын юдыру һәм ясалма өслекле, яңгыр сулары канализациясе белән җиһазланган башка территорияләр. Юл катламнарын, мәйданнарны, тротуарларны һәм ясалма өслекле башка территорияләрне юу катламның бөтен киңлегенә башкарыла;

-яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

- барлык территорияләрдән чүп җыю;

-ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам мебельләрен, чүплекләрне, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

-гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән территорияләрдә һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләнне (үлән биеклеге 15 см дан артык булганда) вакытында чабу һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне җыештыру;

- листопад чорында-тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракларны җыю һәм чыгару;

- бордюр янында лотокларны юдырганнан соң чүп-чардан арындыру.

4. Гомуми файдалану территориясен кышкы чорда җыештыру үз эченә ала:

-юл катламнарын һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

- тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-җәяүлеләр зоналары комы, баскычлар сибү, юл катламнарын бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

- язгы чорда-карның йомшаруы һәм кар суларын чыгаруны оештыру.

5. Авыл җирлеге территориясендә башкарыла торган урып-җыю эшләренең технологиясе һәм режимнары һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм җәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

6. Җәяүлеләр тротуарларын, җир өсте кичүләрен, баскычларны кышкы чорда чистарту үзенчәлекләре:

- кар яву чорында җәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә һәм чистартылырга тиеш;

- бозлавыкка каршы материаллар белән беренче чиратта баскычлар, аннан тротуарлар эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгылыш табылганнан соң дүрт сәгатьтән артмаска тиеш;

-чүп-чар һәм химик реагентлар белән пычранмаган коры кар, газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга, яшел үсентеләр сакланган һәм Кар сулар агуны тәэмин иткән очракта, чүп-чар ташлау рөхсәт ителә.

7. Җирлек территориясендә рөхсәт ителми:

- урамнарда, мәйданнарда, яшел үсентеләр булган участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрдә чүп-чардан арындыру;

- гамәлдәге законнар нигезендә бүлеп бирелгән җирләү урыннарыннан читтә гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль кабер корылмалары (истәлекле Корылмалар, киртәләр) билгеләргә;

- әлеге максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль җәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юу, чистарту һәм техник хезмәт күрсәтү;

- биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементлары, һәйкәлләр, мемориаль такталар, агачлар, куаклар, кече архитектура формалары һәм башка төзекләндерү элементларын ватарга һәм җимерергә, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга;

- язулар, рәсемнәр ясау, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру һәм элү, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стена, баганалар, коймалар (коймалар) һәм әлеге максатлар өчен каралган башка объектларда граффити алып бару;

-бирелгән җир участокларының чикләре һәм (яки) киртәләре чикләреннән читтә күчемсез милекне складларга һәм сакларга;

- тротуарларда, газоннарда, юлларда сәүдә әйберләрендә, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын урнаштыру һәм складлау;;

- билгеләнмәгән урыннарда кар өю;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә юлларны һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

8. Региональ оператор әлеге максатлар өчен билгеләнмәгән һәм килешүдә күрсәтелмәгән (алга таба - каты коммуналь калдыкларны санкцияләнмәгән урнаштыру урыны) каты коммуналь калдыкларны җыю урыны табылган очракта, төбәк операторы 5 эш көне эчендә мондый хәбәрне китерүне раслау мөмкинлеген бирүче теләсә нинди ысул белән хәбәр итәргә бурычлы,

- җир участогы милекчесе, җирле үзидарә органы һәм дәүләт экологик күзәтчелеген башкаручы орган каты коммуналь калдыкларны рөхсәтсез урнаштыру урынын ачыклау турында;

-каты коммуналь калдыкларны рөхсәтсез урнаштыру урынын бетерү

кирәклеге турында 30 көн эчендә җир участогы милекчесенә хәбәр алынганнан соң һәм аңа каты коммуналь калдыкларны санкцияләнмәгән урнаштыру урынын бетерү буенча хезмәт күрсәтүгә килешү проектын җибәрергә.

9. Әгәр җир участогы милекчесе төбәк операторына хәбәрнамә алынганнан соң 30 көн эчендә каты коммуналь калдыкларны рөхсәтсез урнаштыру урынын юкка чыгаруны мөстәкыйль рәвештә тәэмин итмәсә һәм каты коммуналь калдыкларны санкциясез урнаштыру урынын бетерү буенча төбәк операторы белән килешү төземәсә, төбәк операторы 30 көн эчендә җир участогы милекчесенә белдерү җибәргәннән соң, каты коммуналь калдыкларны санкциясез урнаштыру урынын юкка чыгара. Бу очракта төбәк операторы тотылган чыгымнарны түләттерү таләбе белән судка мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

10. Җир участогы милекчесе каты коммуналь калдыкларны рөхсәтсез урнаштыру урынын ликвидацияләүне мөстәкыйль рәвештә тәэмин итәргә яки ачыкланган каты көнкүреш калдыкларын санкцияләнмәгән урнаштыру урынын бетерү буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төзергә тиеш

11. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган җир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) табигый барлыкка килгән чүплекләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын җыештыру

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) чистарту машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), җәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

2.Язгы-җәйге чорда юлларны юу, су сибү, тузанны бетерү, себерү һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны җыештыру, кар һәм боздан чистарту, пычрак, ком-тоз катнашмасы белән юллар салу, тротуарларны коры ком белән суюны күздә тота.

3. Юл буенда урнашкан чүплекләрне көнгә бер тапкырдан да ким түгел, тукталыш мәйданчыкларында - көнгә ике тапкыр чистарталар.

4.Җәмәгать транспортын көтү павильоннары тузылмаска, буялмаска, юынырга, санкцияләнмәгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффити чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

5. Аерым элементлар буенча юлларны җәйге җыештыруга таләпләр:

- машиналар йөрү өлеше бөтен киңлеккә төрле пычратулардан һәм юдыртудан тулысынча чистартылырга тиеш. Җайга салу линияләре белән билгеләнгән төп, резерв полосалар ком һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

-ике метрлы лоток зоналарына грунт-ком нанослары һәм пычратулар булырга тиеш түгел. Махсус машиналарның эш цикллары арасында ком кисәкләре һәм төрле вак-төяк чүп-чар белән зур булмаган пычрану рөхсәт ителә;

- юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

6.Юлларны кышкы җыештыру буенча таләпләр:

- кышкы чорда юлларны җыештыру үз эченә ала:

кардан һәм боздан чистарту, җәмәгать транспортын көтү тукталышлары, юыну, кар көртләреннән чистарту һәм кар чыгару;

7. Рөхсәт ителми:

- тротуарларга, юлларның һәм юлларның йөрү өлешенә кар, боз, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартылган бозга 8.00 сәгатьтән соң, шулай ук юл йөрү өлешен җыештыручы зат белән килешү булмаганда хәрәкәт итәргә яисә хәрәкәт итәргә;

- тротуарларда, җәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында

һәм яшел үсентеләр булган территорияләрдә техник тоз һәм сыек хлорлы кальций кулланырга;

- билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм саклау;

-формалаштырырга кар валы:

- юллар һәм урамнар киселешләрендә бер дәрәҗәдә һәм өчпочмак зонасында тимер юл кичүләре янында;

- җәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якынрак;

-транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән җиһазландырылган юл участокларында;

- тротуарларда;

- якын-тирә территорияләргә керү юлында;

- юлларга автотранспортның көпчәкләре белән грунт һәм пычрак чыгару;

-грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, җиңел тара, агачларны брезент белән капламыйча яисә юлларның пычрануын булдырмый торган башка материал белән ташу, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм измәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары), аларны юлга, тротуар, юл читенә яки юл янындагы газон полосасына сую мөмкинлеген булдырмый торган чаралар күрмичә генә транспортлау.

Кешеләр күпләп ял итү һәм ял итү урыннарын җыештыру, санитар тоту һәм төзекләндерү

1. Кешеләр күпләп ял итү һәм ял итү урыннарына керә:

- мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, авыл урманнарында оештырылган ял урыннары, пляжлар;

- актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары-стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ.б.;

-сәүдә объектлары (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган ваклап сату челтәрләре комплекслары), җәмәгать тукланувы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре;

-административ һәм иҗтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

2.Паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми кулланылыштагы башка территорияләрне җыештыру:

- кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял зоналарында юлларны чистартканда, химик реагентлар булмаган вакытлыча кар өю рөхсәт ителә.

3. Уборка и санитарное содержание розничных рынков:

ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хуҗалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән җиһазландырылырга, каты өслекләр һәм яңгыр һәм Кар сулары агу өчен уклоннар булырга, шулай ук су һәм канализация булырга тиеш;

- базар территориясен төп җыештыру аның ябылганнан соң башкарыла. Көндез каты коммуналь калдыклар белән тулган чүп-чар җыючыларны патрульле җыештыру һәм чистарту эшләре алып барыла;

- елның җәйге чорында базар территориясендә атна саен дымлы җыештыру мәҗбүри рәвештә башкарыла;

- базар территориясе 40 кв. м мәйданга бер урна исәбеннән урналар белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара линия буенча 10 метрдан артмаска тиеш;

4. Базар территориясендә урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар эшчәнлеге, каты коммуналь калдыкларны чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә рөхсәт ителми.

5.Сәүдә һәм (яки) җәмәгать тукланувы объектларын җыештыру һәм санитар тоту:

- сәүдә һәм (яки) җәмәгать тукланувы объектлары территорияләрен тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) җыештыру эшләре алып барыла. Көндез патрульле җыештыру һәм калдыклар белән тулган чүплекләрне һәм чүп-чар җыю урыннарын чистарту эшләре башкарыла;

-сәүдә һәм (яки) җәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна билгеләнә;

- калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

6.Башка сәүдә мәйданчыклары, стационар булмаган вак-төяк челтәре, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар территорияләрен җыештыру, аларны ябканнан Соң, елның җылы вакытында мәҗбүри рәвештә су сибеп башкарыла. Агымдагы урып-җыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты коммуналь калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

7. Кешеләр күпләп ял итү һәм ял итү урыннарын төзекләндерү:

-кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге каты өслек төрләрен (плитка куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләрне бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, авыл җирлеге мәгълүматын йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын саклау элементлары (металл киртәләр, махсус капламалар төрләре һ.б. үз эченә ала.);

- пляжлардан тыш, кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннарның барлык территорияләре дә каты өслеккә ия булырга тиеш.;

- кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территорияләрендә яшелләндерү участокларын чәчәклекләр, газоннар, ялгыз, төркемләп, рядовой утыртмалар, вертикаль, многояруслы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

-места отдыха и массового пребывания людей должны быть бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тотуга карата таләпләрне үтәү белән җиһазландырылган һәм эшләп килүче бәдрәф бүлмәләре белән җиһазландырылган;

- фонтаннарны, буаларны, елга ярларын, ял итү яки кешеләр күпләп була торган урыннарны чистартып торырга тиеш;

- массакүләм чаралар үткәргәндә, аларны оештыручылар чараны үткәрү урынын җыештыруны һәм төзекләндерүне тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәрү урынын җыештыру һәм төзекләндерү эшләрен торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны үткәрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

8. Кешеләр күпләп ял итә һәм ял итә торган урыннар территорияләрендә рөхсәт ителми:

- моның өчен билгеләнмәгән урыннарда савытларны һәм сәүдә җиһазларын сакларга, складларга;

- территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

- автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, файдаланылган ягулык-майлау сыекчаларын агызырга;

-автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;

-газоннарга, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китерү;

-повреждать кече архитектура формалары һәм перемещать аларны билгеләнгән урыннар;

-сыек азык-төлек калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, куас һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм җирлек юлларына агызырга;

- автотранспорт чараларын законсыз рәвештә стоянкалар оештыру;

-стационар булмаган объектларны үз белдегең белән урнаштыру;

- тротуарларның асфальт-бетон катламын, якын-тирә яшел зоналарның һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларының бөтенлеген бозарга;

- территориядә сәүдә-суыткыч җиһазларын урнаштыру;

-халыктан каты коммуналь калдыкларны җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга), идарәче оешмалар белән каты коммуналь калдыкларны җыю өчен контейнерларга (бункерларга) калдыклар урнаштыру турында шартнамә булмаса, каты коммуналь калдыкларны контейнерларга (бункерларга) куярга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдеге

белән ябарга;

- товарны сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга.

Күп фатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

1. Йорт яны территориясен җыештыру:

- урып-җыю түбәндәге эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком сибү), ә аннары - ишегалды территорияләрен җыештыру;

- кар чистартудан тыш, җыештыру 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Машиналар тизлеге сәгатенә 4 километрга кадәр булганда, көндезге вакытта механикалаштырылган җыештыруны үткәрергә рөхсәт ителә.

2. Җәйге җыештыру:

- йорт яны территорияләрен җәйге җыештыру: юу, юу яки су сиптерү махсус машиналар ярдәмендә-күбесенчә иртә, иртәнге, соң, кичке, сәгатьләрдә башкарылырга тиеш;

- тротуарларны ачык тротуарларда гына юарга кирәк, турыдан-туры агым полосасы белән чикләнә, һәм биналардан урамның машиналар йөрү өлешенә таба юнәлештә;

- көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү зарурлык буенча башкарылырга тиеш, әмма тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

3. Кышкы җыештыру:

- түбәләрдә туплана торган кар вакытында җиргә ташланырга һәм агынты полосага Күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга җыелырга тиеш;

- җыештырыла торган кар тротуарлардан машиналар йөри торган өлешкә - каты полосага, ә ишегалларында-җыелу урыннарына хәрәкәт итәргә тиеш;

- квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель рәвештә урнашкан өмәләргә һәм валларга салырга яки юл буенда, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар урнаштырырга кирәк;

-- газоннар белән урамнарның йөрү өлешеннән Аерылган 6 м киңлектәге тротуарларда карны алга таба бетерү өчен тротуар уртасына күчерү рөхсәт ителә;

- карны валга һәм өемнәргә салу эшләре кар яву тәмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча, тротуарларда төгәлләнергә тиеш;

- ком - тоз катнашмалары белән пычранмаган карны ишегалларында, квартал эчендәге юлларда, газоннарда һәм буш территорияләрдә, җәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортны йөртүгә комачауламаган буш территорияләрдә, яшел үсентеләрне һәм Кар суларны саклауны тәэмин иткәндә, чүп-чар ташлау рөхсәт ителә;

- тротуарларны һәм квартал эчендәге юлларны кулдан чистартканда кар тулысынча җыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән өслекләр булмаганда, карны хәрәкәт астында чистартырга кирәк, аны алга таба тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирәк;

- тайгаклык барлыкка килгән очракта, ком - тоз катнашмасы белән юл катламнарын эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг норма буенча башкарылырга тиеш;

-боз барлыкка килгәннән соң йомшартылган агачлар ачык грунтка, агачларга яки газоннарга эләгүгә юл куймыйча, күчерелергә яки себерелергә тиеш.

4. Яз җитү белән тормышка ашырыла:

-юдырту һәм чистарту канавок тәэмин итү өчен, су агуны урыннарда, анда бу таләп ителә өчен, нормаль бүлеп бирү талых су;

-яңгыр сулары челтәренең люкларына һәм кабул итү коеларына кар суны системалы рәвештә яныП бетерү;

-ишегалды территорияләрен кар эреп беткәннән соң, чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

5. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:

- күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясен) карап тоту үз эченә ала:
- даими җыештыру;
- люкларны һәм карау һәм яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләрен, дренажларны, лотокларны, җибәрү торбаларын ремонтлау һәм чистарту;
- инженерлык челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәләрсез керү мөмкинлеген тәэмин итү;
- каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм чыгару;
- яшелләндерү һәм гамәлдәге яшел үсентеләрне карау;
- кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капиталь ремонтлау.

6. Калдыкларның барлык төрләре каты коммуналь калдыклар туплау нормаларына туры китереп, су үткәрә торган контейнер мәйданчыкларына куела торган контейнерларга һәм бункерларга тиешле күләмдә җыелырга тиеш.

7. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданнар бурычлы:
- йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;
- каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштырырга.

8. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:
- каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру, ә махсуслаштырылган булмаган биналарда-моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен җыентыклар урнаштыру;
- расланган график нигезендә каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыкларны чыгару;
- контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын чистартуда һәм төзек хәлдә тоту;
- подъездларга керү юллары янында чүп-чар өчен чүплекләр урнаштыру, эскәмияләр кую һәм аларны вакытында чистарту;
- ком - тозлы һәм (яки) бозлавыкка каршы махсус катнашмалар белән эшкәртү;
-яшел үсентеләрне һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;
-тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны караңгылык башлану белән кертү.

9. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:
- яфракларны, теләсә нинди төр калдыкларны һәм чүп-чарны яндыру;
- хуҗалык мәйданыннан тыш эчке кием, кием-салым, келәмнәр һәм башка предметларны эләргә;
- контейнер мәйданчыкларына керү юлларын пычрату;
- урам һәм юлларның машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштыру;
- билгеләнгән тәртипне бозып, йорт яны территорияләренең коймаларын үз белдеге белән билгеләргә;
- үз белдегең белән йорт корылмалары төзергә;
- йорт яны территориясен металл лом, каты коммуналь һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, тараны сакларга һәм сакларга;
- юынты суларны агызу, калдыкларны һәм чүп-чарны ташлау;
- автотранспорт чараларын түләүле куюны оештырырга;
- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге юлларны үз белдеге белән ябарга;
-автомашиналарны юу, ягулык һәм майлар сливу, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне җайга салу;
- кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкару;
-сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткалар, киосклар, лареклар, мини-базарлар, павильоннар, җәйге кафелар, җитештерү объектлары, вак-төяк автомобильләр, көнкүреш техникасы, аяк

киеме ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук кунакханәдән кала автостоянкаларны да кертеп, урнаштырырга;

- йорт яны территориясенең ишегалды эчендәге йөрү буенча транзит хәрәкәтен тормышка ашыру;

- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм башка җайланмаларны ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен кулланырга.

10. Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:

- яшел утыртмаларның сакланышы;

-җәйге вакытта һәм коры һавада газон, чәчәкләр, агачлар һәм куакларга су сибү;

- газоннарның төзелеш материалларын, ком, чүп-чар, кар, боз сколларын һ. б. складлардан башка саклануы һәм бөтенлеге һ.б.;

- агач һәм куаклар утырту, юллар челтәрен үзгәртү белән яңадан планлаштыру һәм җиһазлар урнаштыру белән бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына, агротехник шартларны үтәгән килешеңде.

11. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

-һәр йортның территориясе, кагыйдә буларак, булырга тиеш:

- эчке кием киптерү, кием-салым, келәмнәр һәм йорт әйләнеше әйберләрен чистарту өчен хуҗалык мәйданчыгы;

- өлкәннәр өчен ял итү мәйданчыгы;

-балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары, яшелләндерү һәм балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле җиһазлар белән тәэмин ителгән.

12. Әгәр участок территориясенең күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләреңдә этләрне йөртү өчен мәйданчык урнаштырылырга мөмкин.

13. Йорт подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр юллары каты өслеккә ия булырга тиеш. Каты өслекләрне урнаштырганда кар һәм яңгыр суларын ирекле агу мөмкинлеге каралырга тиеш.

14. Торак йортларга кертелгән җәмәгать өчен билгеләнгән бүлмәләргә йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү ишекләре булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

15. Җәмәгать өчен билгеләнгән биналарга тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан торак йорт ишегалды ягыннан материаллар, продукция йөкләү рөхсәт ителми. Тәрәзәләре булмаган торак йортларның, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан йөкләнешне башкарырга кирәк.

16. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләрдә урнаштыру кешеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен, шулай ук урып-җыю һәм махсус техника белән тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

1. Торак йорт хуҗалары җир участогын көн саен җыештыралар (шул исәптән кардан да).

2. Рөхсәт ителми:

-кар этәрү, чүп-чар ташлау, шлак ташлау, көнкүреш калдыкларын йорт территориясенә агызу;

- ишегалды территориясеннән чистартылган кар һәм бозны юллар һәм юлларның машиналар йөрү өлешенә чыгарырга яисә хәрәкәт итәргә;

- яфраклар яндыру теләсә нинди төр калдыклар һәм чүп-чар өчен йорт яны территориясе;

- үз белдегең белән йорт янындагы территориягә коймалар кую;

- якын-тирә территорияне металл ломнар, каты коммуналь һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак һәм көл, һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар ярдәмендә юлларны үз белдеге белән ябарга;

- кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкару.

VI. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

1. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге закон таләпләренә туры китереп проект документларында эшләнергә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документлары мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дәүләт тарафыннан саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Территорияне озак яки даими файдаланудагы стационар төзекләндерү элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

2. Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хуҗалары башкара.

Озеленение

1. Яшел үсентеләр территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур.

2. Җирлек территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләр грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләр утырту, махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерү архитектура-ландшафт объектлары (газон, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б.) булдыру өчен рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә, фасадларда (вертикаль яшелләндерү), биналар һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) кулланыла.

3. Яшелләндерү объектларын карап тоту - ул яшел үсентеләрне һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементлары белән карау, зур булмаган деформацияләрне һәм күләмле корылмаларның конструктив элементларына зыян китерү, шулай ук җәйге һәм кышкы вакытта күчмә кече формаларны җыештыру.

4. Яшел үсентеләр хуҗалары бурычлы:

-яшел үсентеләрне саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

- җәйге чорда коры һавада газон, чәчәкләр, агачлар һәм куакларга су сибүне тәэмин итәргә кирәк;

-газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

- яшелләндерү объектларында сулыклар булган очракта аларны чисталыкта тотарга һәм аларны 10 елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә капиталь чистартырга кирәк;

5. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

-урнаштыру, Төзелеш, тыш, билгеләнгән тәэмин итү, аларның функцияләрен һәм хезмәт күрсәтү;

-үз белдегең белән агач һәм куаклар утырту һәм кисү, газон һәм чәчәк түтәлләрен юк итү;

-агачларга һәм башка яшеллеккә гамаки, таганнар, турниклар, кием киптерү өчен баулар, агачларга реклама һәм мәгълүмати щитлар һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарылма конструкцияләр, объектларга юл хәрәкәте юнәлешенең күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр үткәргечләрдән, лампалардан, колонкалардан, колонкалардан, юл хәрәкәте;

- стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын, вакытына карамастан, урнаштыру;

-төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз сколларын җыю;

- бакчаларны казырга;
- йорт хайваннарын газоннарда һәм чәчәкләрдә йөрү;
- яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткәрү җайланмаларына сметалар ясарга;
-сметаларны һәм чүп-чарны газоннарга ташларга;
- учак кабызырга, шул исәптән ачык ут кулллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә, мангалларны һәм ачык ут ярдәмендә Җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмаларны кулланырга;
-сок, сумала табу өчен агачларны кисәргә, аларга башка механик зыяннар китерергә;
-яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптуралар, эскәмияләр, коймалар, чүп савытлары, балалар һәм спорт җиһазлары бозарга;
-агачларның тамырларын кәүсәдән 1,5 метр ераклыкта ачыкларга һәм агач муеннарын җир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә.

Коймалар

1. Коймалар урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.
2. Коймалар төрле:
билгеләү буенча (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
- биеклектә (Түбән) - 1,0 км га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, югары-1,8-3,0 м);
- материал төре (металл, тимер-бетон һ.б.);
- күрү өчен үтәкүренмәлелек дәрәҗәсе (үтә күренмәле, чукрак);
- стационарлык дәрәҗәләре (даими, вакытлы, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашуына һәм гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары нигезендә башкарыла.
3. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Өслекләрне каплау

1. Өслекләрне каплау җирлек территориясендә Куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук җирлектәге төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатыннан түбәндәге капламалар билгеләнде:
- каты (капиталь) капламалар - монолит яки җыелма капламалар, шул исәптән асфальтобетон, цемент-бетон, табигый таштан эшләнгән;
- йомшак (капиталь булмаган) капламнар-табигый яки ясалма Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чәчүлекләр, керамзит, резин крошка) башкарыла торган, табигый хәлдә булган коры катнашмалар, тыгызланган яки ныгытылган бәйләгеч материаллар белән ныгытылган капламалар;
- газон капламнары - үлән катламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;
- катнаш капламалар-капламалар (газонга күмелгән рәшәткә плиткасы яки газон рәшәткәсе, яки йомшак катлам).
2. Каплау төрләрен сайлауны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:
- каты көнкүреш калдыкларын, проектлау вакытына гамәлдә булган иң чик йөкләнмәләрне, характерны һәм хәрәкәт составын, янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;
- йомшак урыннарны, аерым төр территорияләрне, шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар, җәяү йөрү юлларын төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып;
- газон һәм катнаш, аеруча экологик яктан чиста.

Каты өслекнең каты төрләре коры халәттә сцепление коэффициенты белән - 0,6, юешлектә-0,4 коэффициенты белән өслеккә ия булырга тиеш.

Өслекләр бәйләнеше

Өслекләрнең көчәнеше элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләре, пандуслар, баскычлар керә.

Борт ташлары

1. Юл борт ташлары тротуар һәм машиналар йөрү өлеше кисешкән урында, машиналар йөрү өлеше дәрәҗәсе 150 ммнан да ким булмаган дәрәҗәдә, өслек өслеге ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүенә юл куймас өчен, газон белән хәрәкәт итү өлешенең өслеге арттырылган борт ташын куллану зарур.

Җәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән каплаган вакытта, газон дәрәҗәсеннән кимендә 50 мм арада арткан бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газонны яклый һәм аның хезмәт итү вакытын арттырып, пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә эләгүен булдырмый кала.

Җәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслек катнашмасын рәсмиләштерү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, валуна, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Баскычлар, пандуслар

Җәяүлеләр коммуникацияләреннән Тайпылганда 60тан артык промилле баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөри торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары, баскычлар урнашкан урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә 50дән артык промилле, һичшиксез, аларны пандус белән озатып барырга кирәк.

Бордюр пандусыннан тайпылу 1:12 кабул ителә.

Төбәге беренче баскычлар баскычлар каршындагы спуске һәм күтәрелеш кирәк бүлеп бирергә полосами якты контрастной буяулар.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары да бер марш чикләрендә киңлеге һәм күтәрелеше биеклеге буенча бертөсле итеп билгеләнә.

Киртәләү пандусы булмаган очракта 75 мм биеклектәге киртәләү бортикын һәм поручнины күздә тотарга кирәк.

Юлның горизонталь участоклары пандус башында һәм ахырында тирә-юньдәге текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның яки пандусның ике ягы буенча 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисештәге поручнилар каралган.

Мәйданчык

Җирлек территориясендә балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, чүп-чар җыю урыннары урнаштыру, этләрне урамда йөртү һәм дрессировкалау, автомобиль кую урыннары бар.

Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең һәм аеруча саклана торган табигать территорияләре зоналарының сак зоналары чикләрендә мәйданчыкларны урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау буенча вәкаләтле органнар белән килештерергә киңәш ителә.

Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм имгәнү куркынычы булган инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

1. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә оештырыла, төрле яшьтәге мәнфәгатьләр буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгындагы территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак катлам төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту җиһазлары.

Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге 20 м, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 м, спорт-уен комплекслары - 100 м дан да ким булмаска тиеш.

Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 м ераклыкта урнашырга тиеш.

2. Балалар мәйданчыклары тиеш:

- ия планировку өслеге белән засыпкой ком тигезсезлекләр җәйге вакытта;

- даими рәвештә себерергә һәм иртәнге вакытта смачиваться;

- буялырга, коймалар һәм корылмалар буялырга, мәйданчыкта елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә, ә ремонт кирәк булганда гына башкарылырга тиеш;

- транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылу мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан изоляцияләнергә тиеш.

Травматизацияне булдырмас өчен мәйдан территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки асылмалы Түбән ботаклар, җир өстендәге иске, киселгән җиһазлар (стойкалар, фундаментлар) калдыклары, җиргә тирәнәйтелмәгән металл тыкшынулар (кагыйдә буларак, турниклар һәм таганнар) булу рөхсәт ителми.

Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту җиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

2,5 м биеклектә яктырту җиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен җиһазларын урнаштыру куркынычсызлык норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

3.Балалар мәйданчыкларын карап тоту һәм аларга куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны карап тотучы затларга йөкләнә.

Спорт мәйданчыклары

Спорт мәйданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә йомшак яки газон капламасы төрләре (Җәйге чорда), спорт җиһазлары керә.

Спорт мәйданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле коймалар белән әйләндереп алына. Яшелләндерү мәйданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклеге-2,5 - 3 м, бер-берсенә кушылган урыннарда-1,2 м. биеклектә.

Спорт җиһазлары спорт, физкультура мәйданчыкларында яки рекреацияләр составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары завод тарафыннан җитештерелгән, шулай ук махсус эшкәртелгән өслектәге бүрәнәләрдән һәм борыслардан эшләнгән булырга мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән җиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял мәйданчыклары

Торак төзелеше территориясендә өлкәннәр өчен тынлы ял һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял мәйданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йорт тәрәзәләреннән тынлы ял итү мәйданчыклары чигенә кадәр ара-10 метрдан да ким булмаска тиеш, тавышлы өстәл уеннары мәйданчыклары - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге гадәттә түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, мәйдан өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (кимендә һәр скамьяның бер өлешендә), яктырту җиһазлары.

Мәйданчыкны каплау плитка куәте рәвешендә проектларга киңәш ителә. Ял итү мәйданчыкларын һәм балалар мәйданчыкларын бергә кушып, балалар уеннары зонасында каты өслек урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен мәйданчыклар-лужайкалар оештырылырга мөмкин.

Этләрне йөртү мәйданчыклары

1. Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә түбәндәгеләр керә: төрле капламалар, койма, эскәмияләр, чүп савытлары, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар микрорайон һәм торак район территориясендә, Яшел утыртмалардан бушаган урыннарда, метрополитен линияләренең техник зоналарында, 110 кВт артык көчәнешле электр тапшыру линияләрендә, беренче һәм икенче поясны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнашкан этләрне урамда йөртү өчен мәйданчыклар күләме 400-600 кв. м, башка территорияләрдә-800 кв. м, барлыкка килгән төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның киметелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

Мәйдан чикләреннән алып торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан да ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыклары участокларына кадәр - 40 метрдан да ким булмаска тиеш.

Элементлар һәм киртәләр секцияләре арасындагы ераклык, аның түбән ягы һәм җир арасында, кагыйдә буларак, җиңел металл сеткадан ясала.

Мәйданчык территориясендә мәйданнан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмат стенды урнаштырылган булырга тиеш.

2. Йорт хайваннары хуҗалары үз питомецларының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

Хайваннар хуҗалары хайваннарның башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмый калырга, шулай ук тирә-юньдәгеләргә санитар нормалар нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар мәйданчыклары

Җирлек территориясендә түбәндәге автостоянкалар урнаштырыла: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләр бәйләнеше элементлары, киртәләр, чүп-чар өчен кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмат җиһазлары (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары җәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән кимендә 3 м киңлектәге яшел үсентеләр белән изоляцияләнергә мөмкин.

Кече архитектура формалары

1. Кече архитектура формаларын урнаштыру «төзекләндерү» бүлеге нигезендә, биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, җирлекнең үзәк үзәге, күп функцияле үзәкләр һәм зоналар өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

2. Кече архитектура формаларына карата төп таләпләр булып тора:

- архитектура һәм Ландшафтлы тирәлекнең, территорияне төзекләндерү элементларының характерына туры килү-килмәү;

- материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфаты, аларны озак вакыт дәвамында, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, саклап калу;

- конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан чиста булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждениеләр такталарыннан һәм режим табличкаларыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның тиешле торышын күзәтеп торырга, тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын вакытында ремонтларга һәм җыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән тәмамлау, беркетү рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хуҗасы өч тәүлек эчендә территорияне төзекләндерергә һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары булганда, аларның фундамент блогы булырга тиеш демонтажированы белән бергә фундаментным блогы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга зыян китерү һәм объектларны бизәү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төр булырга мөмкин:

- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- балалар тактасы;
- режимлы tüşämä;
- модульле конструкция;

кулланучылар-стелла;

- щитовая конструкция;
- флаг композициясе;
- махсуслаштырылган төзелеш.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына карата гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкярләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләре һәм нормалары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чаралары турында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт теле Турындагы закон таләпләрен үтәү белән урнаштырылырга тиеш;

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстларның эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча охшаш булырга тиеш, дөрес һәм ачык итеп эшләнгән.

Гражданнар игъланнары өчен урнаштыру, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

Мәдәни һәм спорт чаралары афишаларын гражданнар күпләп җыела

торган урыннарда һәм җәяүлеләр күпләп яши торган урыннарда урнаштырыла торган махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына урнаштыру рөхсәт ителә.

Игъланнар өчен стендлар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылмалы щитлар рәвешендә урнаштырыла ала.

VII. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкаруга төп таләпләр

1. Җир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свай һәм шпунтны сую, электр тапшыру, элемтә, ут баганалары урнаштыру (алмаштыру), грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләү һәм башка эшләр) белән бәйле эшләр вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рөхсәт булганда гына башкарыла.

2. Җирлек территориясен төзекләндерү белән бәйле Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү, җир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.

3. Яшел үсентеләрне сүтү яки күчереп утырту кирәк булганда, Башкарма комитет боерыгын билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләрне сүтәргә яки күчереп утыртырга кирәк.

4. Җирлек юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән рөхсәт нигезендә, юлның ике ягында да мәгълүмат щитын мәҗбүри урнаштыру белән гамәлгә ашырыла, анда заказчылар һәм эш башкаручылар, эш сроклары, урап узу маршрутлары турында барлык кирәкле белешмәләрне үз эченә алган. Күрсәтелгән щитның формасы һәм эчтәлеге рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

5. Яраклылык вакыты чыккан ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкару үз белдекләре белән таныла.

VIII. Уңайлы мохиткә карата махсус таләпләр

Торак тирәлеген, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда торак пунктларның өлкән кешеләр һәм инвалидлар өчен уңайлы булуын, әлеге объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга киңәш ителә.

Өлкән кешеләр һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә гамәлгә ашырылырга киңәш ителә.

IX. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту

1. Йорт хайваннарын һәм кош-кортны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш, йорт хайваннары һәм кошларына китерелгән зыян өчен аларның хуҗалары Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

2. Йорт хайваннары хуҗалары үз питомецларының экскрементларын җыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль башкаралар.

3. Авыл җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан авыл хуҗалыгы хайваннары (сыерлар, сарык, кәҗәләр, дуңгызлар һәм башка) һәм кош-кортларын карап тоту шәхси торак йортлар территорияләрендә рөхсәт ителә.

4. Барлык продуктлы хайваннар (эре мөгезле терлек, кәҗәләр, сарыклар, дуңгызлар, атлар) биркования юлы белән мәҗбүри рәвештә теркәлергә тиеш.

5. Йорт хайваннарын көтү урыннарында, хуҗасы күзәтүе астында яисә аның кушуы буенча, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтү урыннарында чыгарырга рөхсәт ителә.

6. Йорт хайваннарын урамда 7.00 сәгатьтән 23.00 сәгатькә кадәр йөртергә рөхсәт ителә. Башка вакытта урамда йөргәндә хуҗалар урамнарда һәм торак йортларның ишегалларында тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

7. Этне урамда йөртү, әгәр махсус сумкага (контейнерга) яки урамда йөртүче зат кулында булса, өч айга кадәр щенков һәм вак күләмле этләрне урамда йөртү очракларыннан тыш, поводка (башка җайланмалар), муен һәм Борындык кулланып башкарылырга тиеш. Этне чыбыксыз урамда йөртү торак пунктларның чикләреннән читтә, шулай ук этләрне урамда йөртү өчен билгеләнгән урыннарда рөхсәт ителә.

8. Хуҗалар йорт хайваннары һәм ишегаллары, тротуарлар, урамнар, парклар, газоннар, балалар мәйданчыклары, скверлар, мәйданнар кошлары белән пычрануга юл куймаска тиеш. Этләрне, мәчеләрне һәм башка вак хайваннарны урамда йөргән вакытта хуҗа үзе белән йорт хайваннарының табигый күнегүләрен тулысынча җыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мәйданчыкларда чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

9. Этне поводкадан урамда гына чыгарырга була. Махсус бирелгән мәйданчыклар булмаганда, җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнгән бушлыкларда, кабымлыкларда һәм башка урыннарда йөрү рөхсәт ителә.

10. Этләрне дрессировкалау бары тик яхшы койма белән әйләндереп алынган мәйданчыкларда яки җирлек территориясендә генә үткәрелергә мөмкин.

11. Йорт хайваннарын юллардан тәүлекнең якты вакытында гына узып китәргә кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якынрак җибәрергә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт өслекле юлда грунт юлларыннан һәм сукмаклардан узып китү мөмкинлеге булганда алып бару тыела.

12. Йорт хайваннарын урамда калдырганда терлекләр хуҗалары яшел үсентеләрне бозудан һәм терлекләрне куып чыгаруга киткән чыгымнарны каплый.

13. Йорт кәҗәләре йорт яны территорияләре эчендә яки көтүлекләрдә хуҗалар күзәтүе астында гына асралырга тиеш.

14. Рөхсәт ителми:

- балалар һәм спорт мәйданчыкларында, пляжларда, белем бирү һәм медицина оешмалары территорияләрендә хайваннарны урамда йөртү;

- пляжларда йорт хайваннарын йөртү һәм аларны массакүләм ял итү урыннарында урнашкан су объектларында коену;

- тыю язуы булган очракта, учреждениеләргә хайваннарга юл куярга;

- торак пунктлар территориясендә алып бармыйча гына хайваннар һәм кошлар чыгару;

- алкогольле, наркотик яки токсик исерек хәлдә булган затлар, шулай ук яше яки сәламәтлеге торышы аркасында хайваннарның хәрәкәтен контрольдә тота алмый торган һәм урамда йөргән вакытта аларның агрессив тәртибен булдырмый кала алмаган затлар тарафыннан хайваннарны урамда йөртү;

-14 яшькә җитмәгән затлар белән, вак күләмле этләрне урамда йөртү очракларыннан тыш, этләрне урамда йөртү;

- балкон, лоджияләрдәге йорт хайваннарын һәм кош-кортларны даими тоту, торак йортларның гомуми кулланылыштагы урыннарында, чиктәш фатир коридорларында, баскыч күзәнәкләрендә, чарлакларда, подвалларда һәм башка ярдәмче биналарда даими тоту;

- махсус чаралар (күргәзмәләр һ. б.) үткәрү урыннарыннан тыш, авыл җирлекләре территориясендә йорт хайваннарын тоту.

15. Йорт хайваннары һәм кош-корт хуҗалары бурычлы:

-терлекчелек продуктларының ветеринария-санитария ягыннан иминлеген тәэмин итүче хуҗалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә терлекчелек калдыклары белән пычрануга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәлү чорында мәҗбүри дәвалау-профилактика чаралары үткәрергә;

- хайваннарның урнашу урынын даими контрольдә тоту;

- хайваннар авырганда һәм алар үлгән очракта, шулай ук үз-үзләрен гадәти булмаган тотканда кичекмәстән ветеринария учреждениеләре белгечләренә хәбәр итәргә кирәк. Алар килеп җиткәнче, изолировать хайваннар белән билгеләре авырулар;

-ветеринария белгечләре таләбе буенча терлекләрне карау, диагностика

тикшеренүләре, саклау прививкалары һәм дәвалау-профилактик эшкәртүләр өчен бирергә.

16. Үлгән терлекне күмү махсус билгеләнгән урында махсуслаштырылган оешма тарафыннан башкарыла.

17. Үз территорияләрендә каравылчы этләре булган оешмалар бурычлы:

- теркәргә эт гомуми нигезләрдә;
- тотарга эт ныклы бәйдә;
- килүчеләрнең хайваннар янына керү мөмкинлеген булдырмаска;
- этләрне яхшы койма белән әйләндереп алынган территориядә яки гомуми файдаланудагы территориядән янган территориядә, территориягә кергәндә кисәтү язуы булганда гына төшереп калдырырга.

18. Җәмәгать урыннарында булган, озата баручы затлардан башка күзәтүчесез хайваннар тотылырга тиеш.

19. Сукбай хайваннарны аулаган махсус предприятие яки җирле үзидарә органнары белән төзелгән килешү нигезендә башкарыла ала.

20. Сукбай хайваннарны тоту чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга карата гуманлы мөнәсәбәт һәм иҗтимагый әхлак нормаларын үтәү принципларына нигезләнә.

21. Рөхсәт ителми:

- тиешле карардан башка, шәхси йортлар территориясеннән һәм фатирлардан малларны тартып алу;
- кибет, даруханәләр, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һ. б. янында элемтәдән этләрне төшерү;
- ветеринария органнары киңәшеннән башка, приманкалар һәм башка тоту чараларын кулланырга.

X. Кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту

1. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар җирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен тәэмин итәргә тиеш.

2. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) нигезендә җаваплылыкка китерә.

3. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту зат күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән җитешсезлекләрне бетерүдән азат итми.